

UNIVERSITAS CAROLINA PRAGENSIS

Univerzita Karlova v Praze – 1. lékařská fakulta

Bránice a její vývoj Přehled zádových svalů Operační přístupy

Anatomický ústav

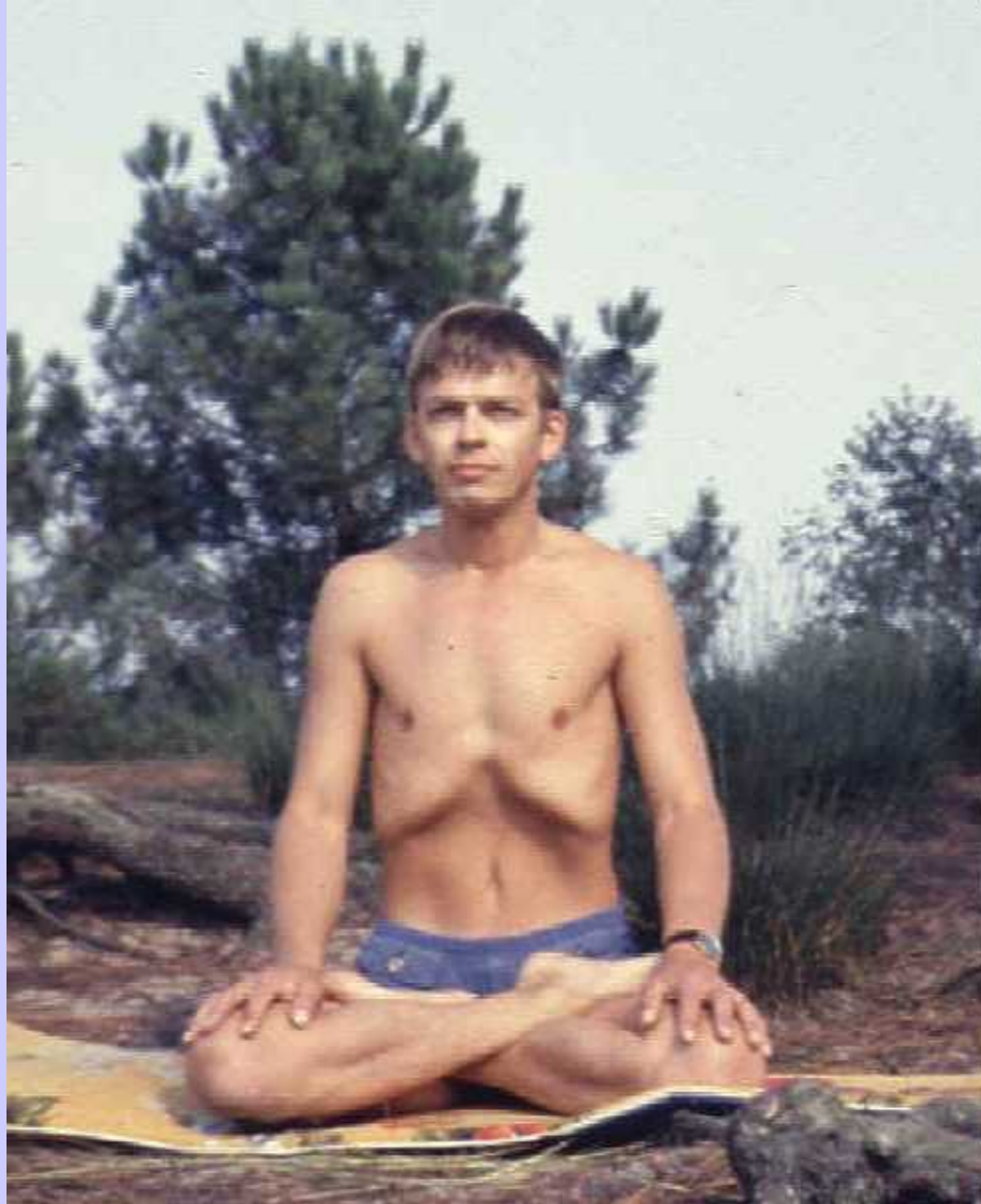
Autor: Petr Valášek

pvala@lf1.cuni.cz

Obor: lékařství – Anatomie 1

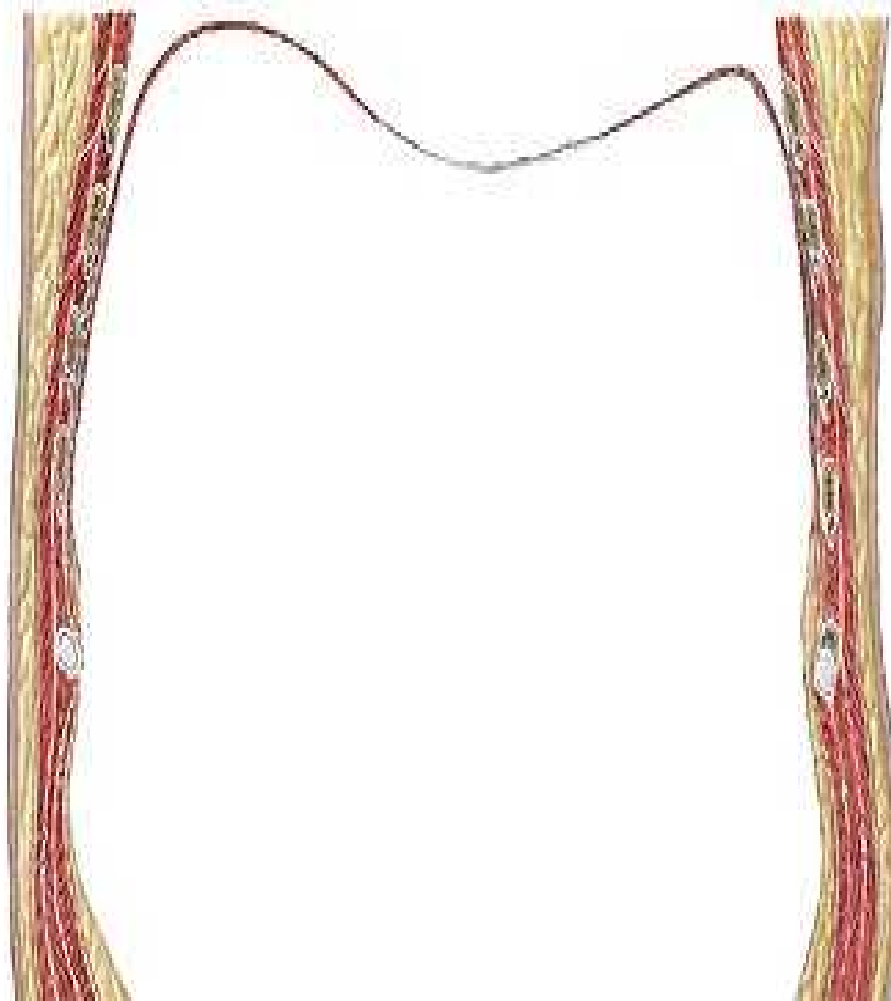
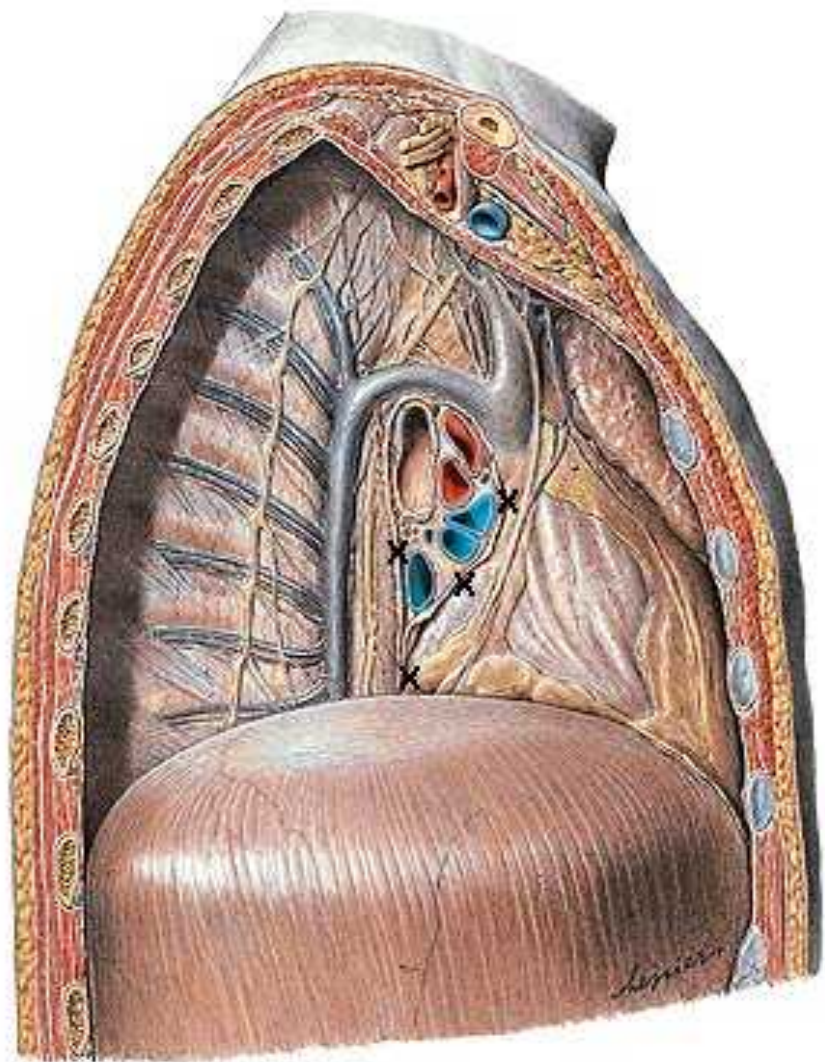
Musculi thoracis

- **svaly thorako-humerální**
m. pectoralis major et minor
m. subclavius, m. serratus anterior
- **vlastní svaly hrudníku**
mm. intercostales externi, interni,
intimi, mm. subcostales,
m. transversus thoracis
- **bránice (diaphragma)**

uddiyana bandha

<http://users.telenet.be/ananda/images/thumbnails/ub.htm>

Pravá klenba – 4. mezižebří, levá klenba – 5. mezižebří

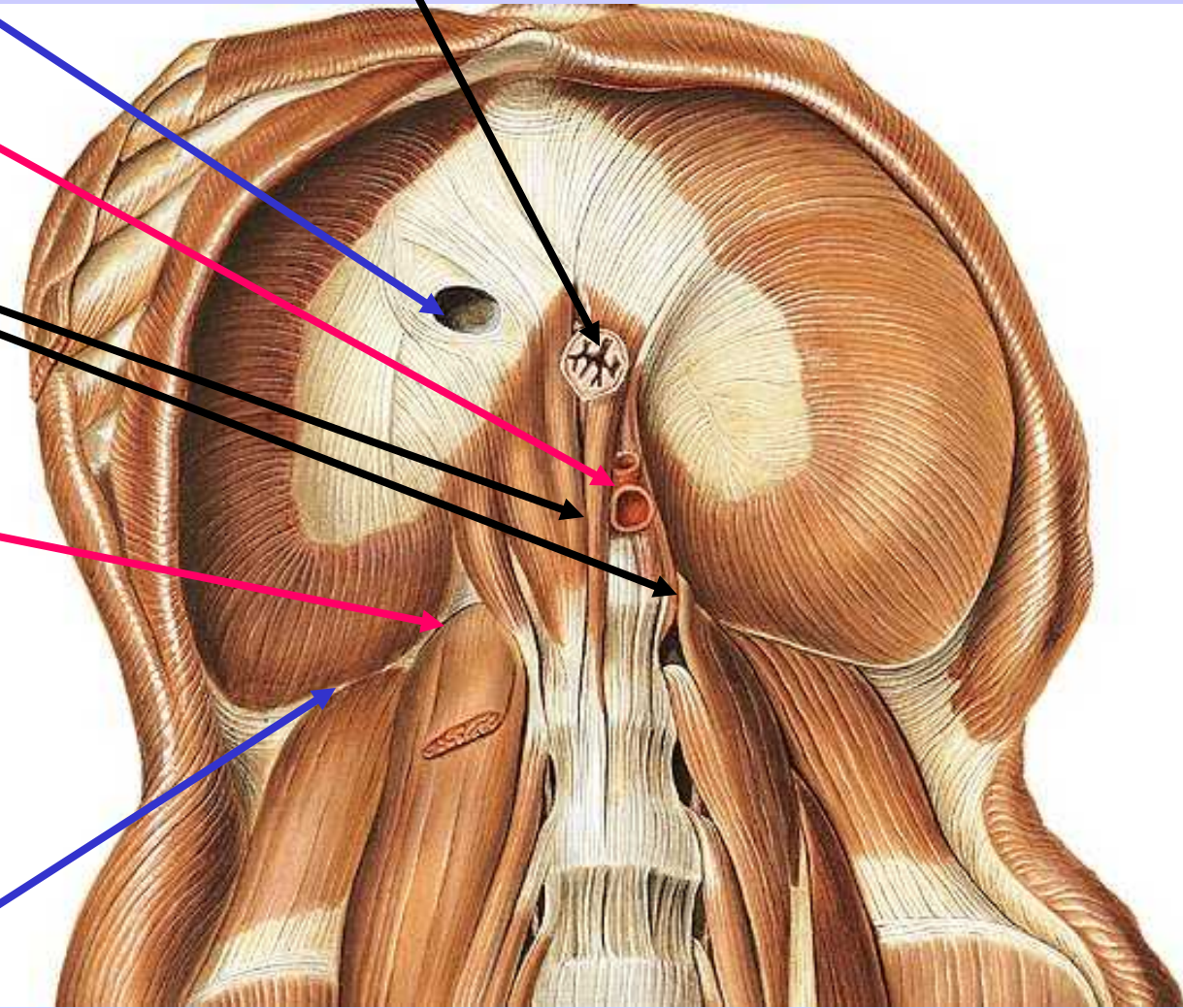
Pars sternalis, costalis, lumbalis, centrum tendineum
Foramen venae cavae, hiatus oesophageus,
hiatus aorticus

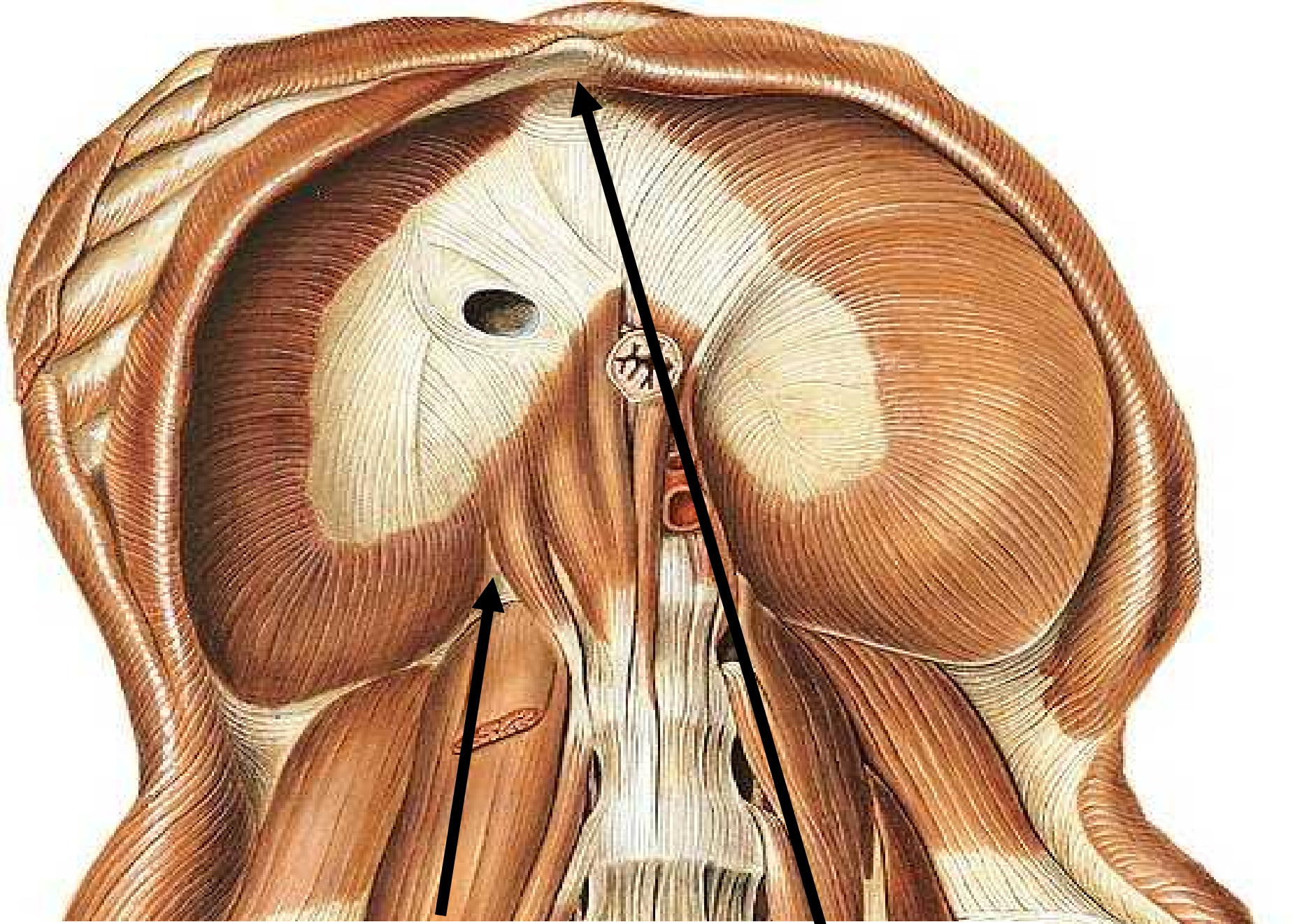
Crus dx. et sin.

Lig. arcuatum
mediale
(psoatická
arkáda)

Lig. arcuatum lat.
(quadratická
arkáda)

N. phrenicus – C3-C4

Trigonum lumbocostale et sternocostale

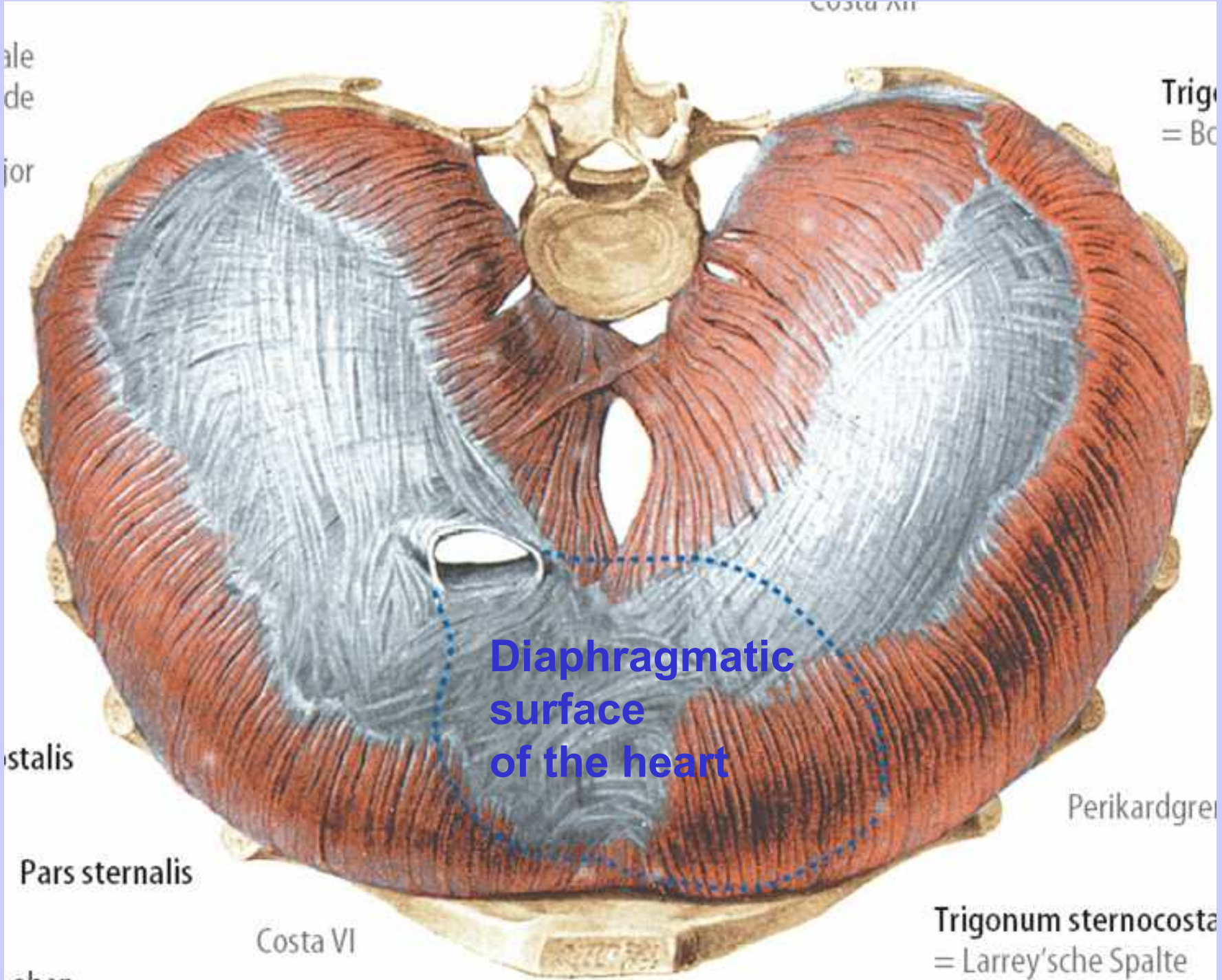

ale
de
jor

Costa XII

Trigo
= Bo

**Diaphragmatic
surface
of the heart**

stalis

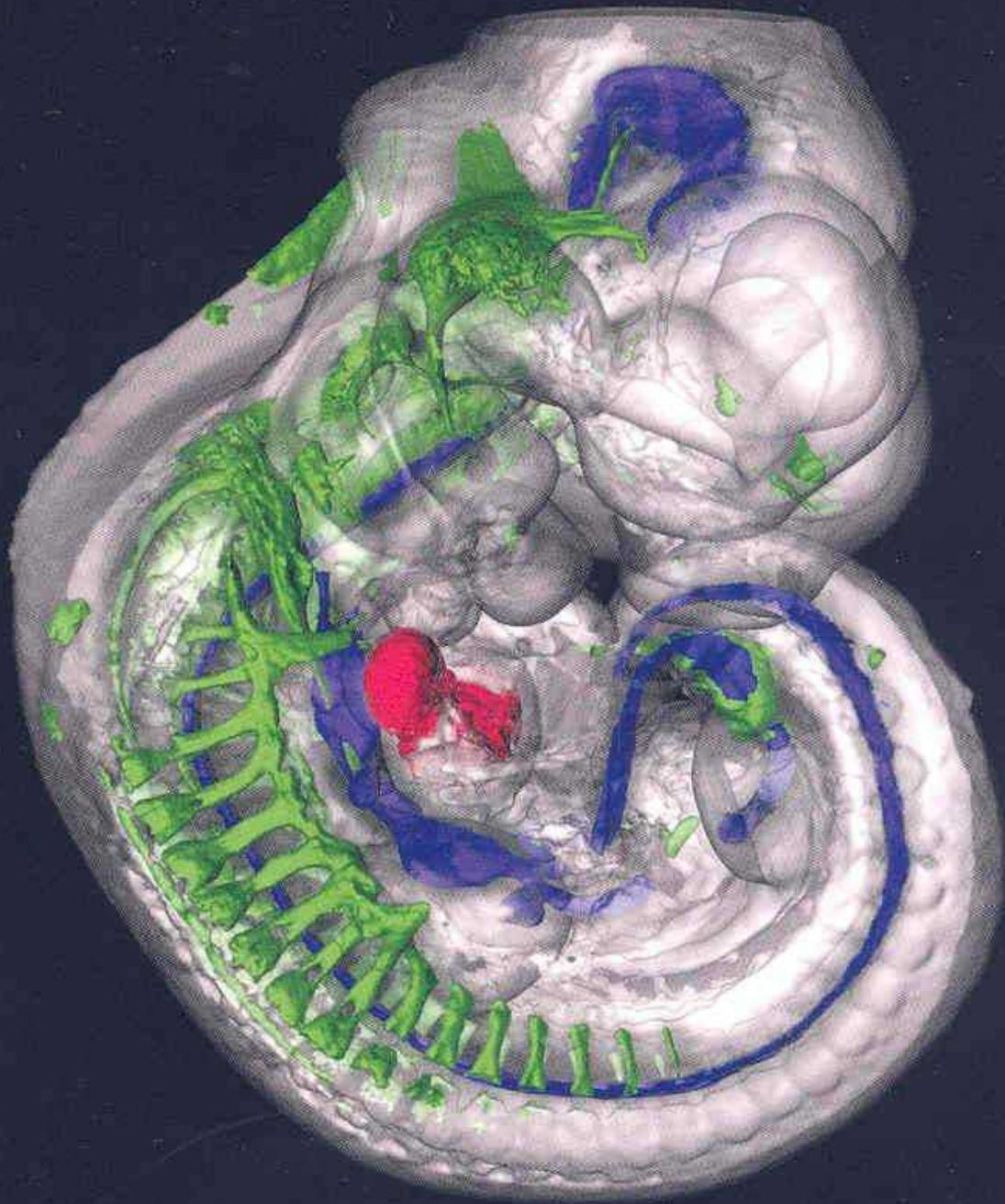
Perikardgren

Pars sternalis

Trigonum sternocosta
= Larrey'sche Spalte

Costa VI

oben

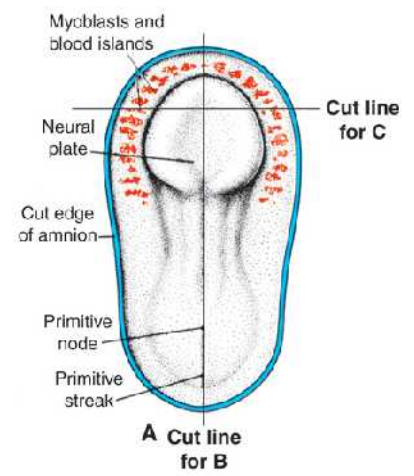
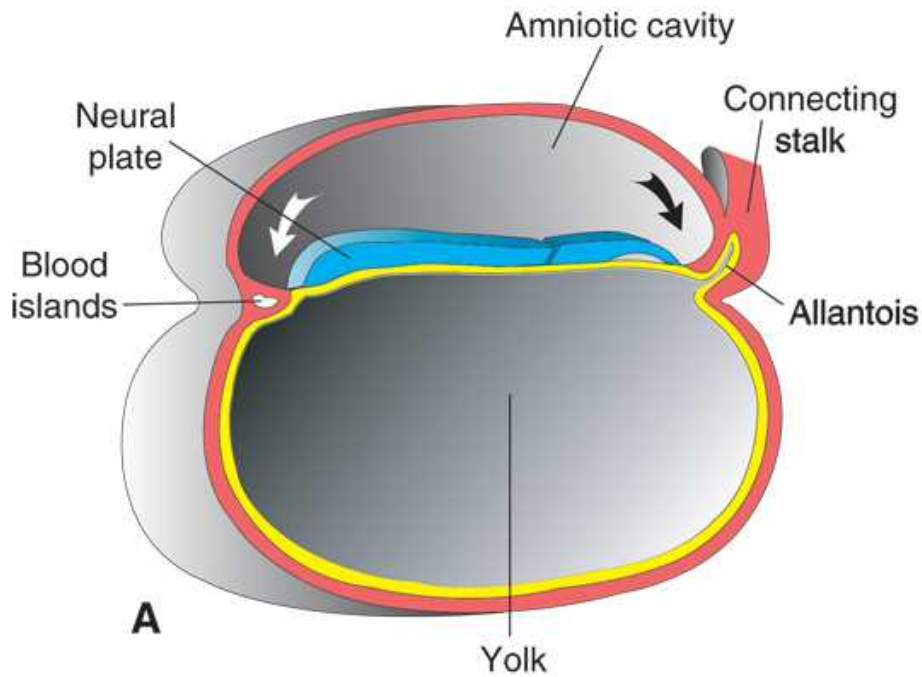
**Phrenic nerve C4,
hned nad zakladem
horní končetiny... pak
diferenciální růst...**

**Mouse embryo stained
for neurofilaments
(=axons)**

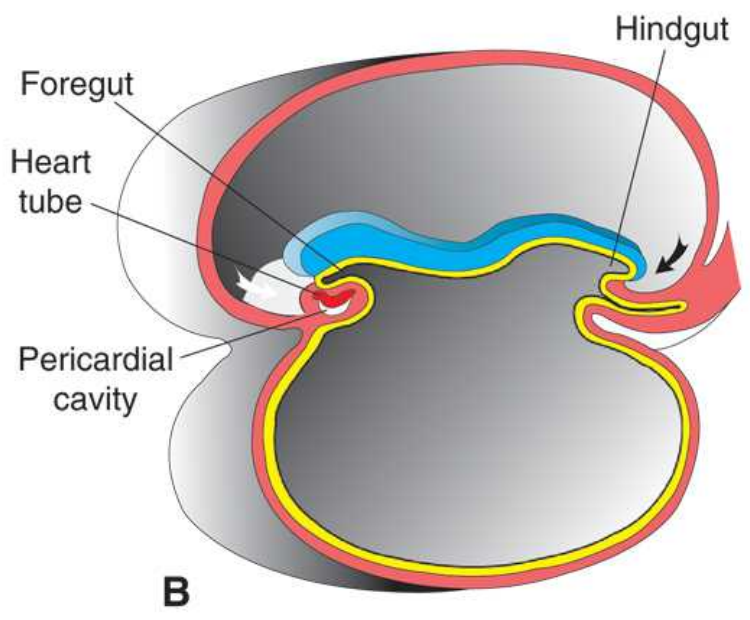
**and Sonic Hedgehog
(notochord and
endoderm)**

**Craniocaudal
direction of
development.**

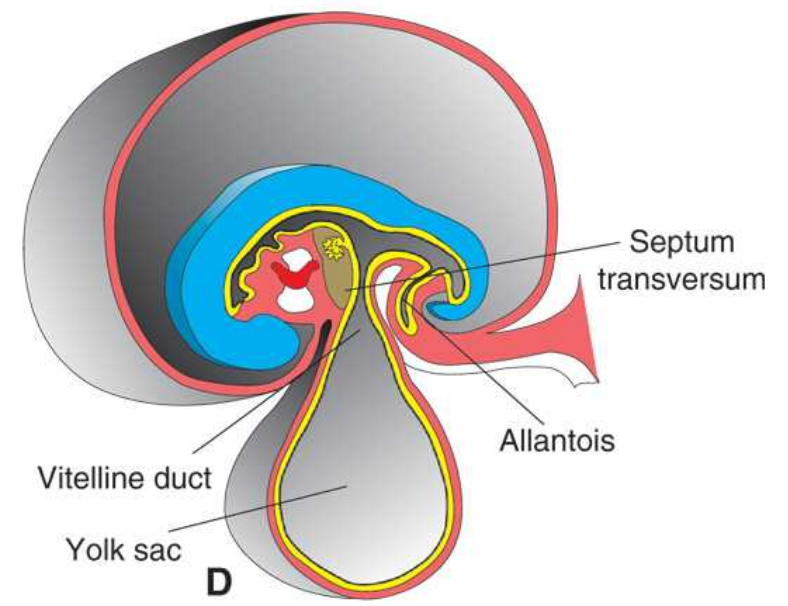
**Sacral parasymp.
Red=autofluorescence
of blood in the heart.**

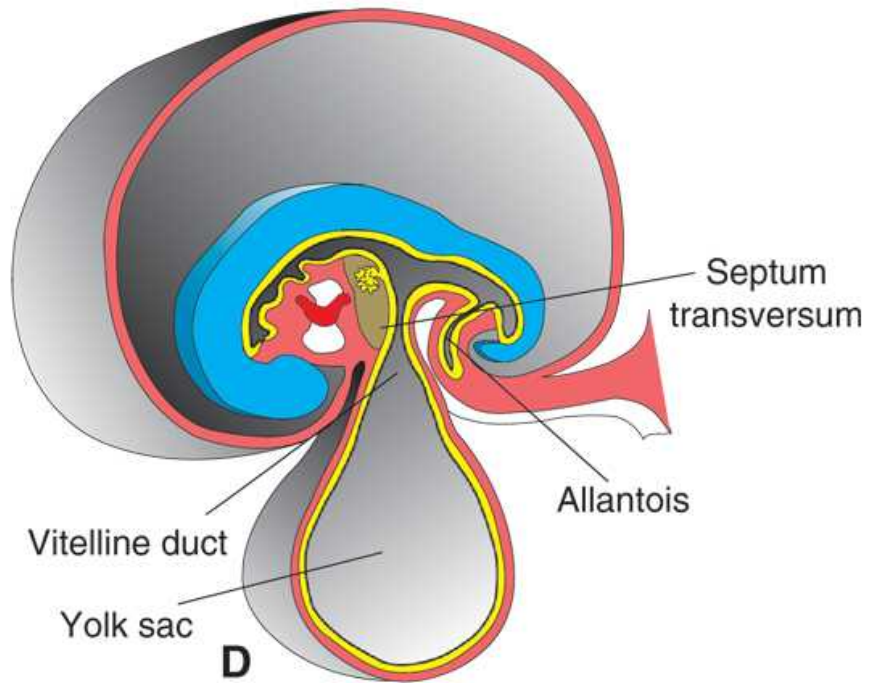
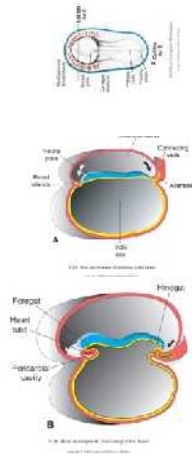
5-1A Heart development: Blood islands
Copyright © 2005 Lippincott Williams & Wilkins.

5-2B Heart development: Positioning to the thorax

5-2D Heart development: Positioning to the thorax

5-2D Heart development: Positioning to the thorax

MR Microscopy of Human Development

13

14

15

16

17

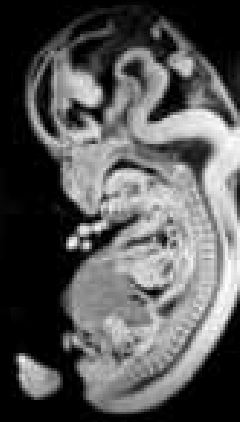
18

19

20

21

22

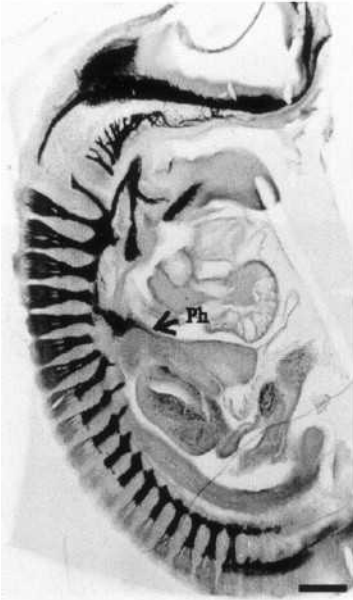

23

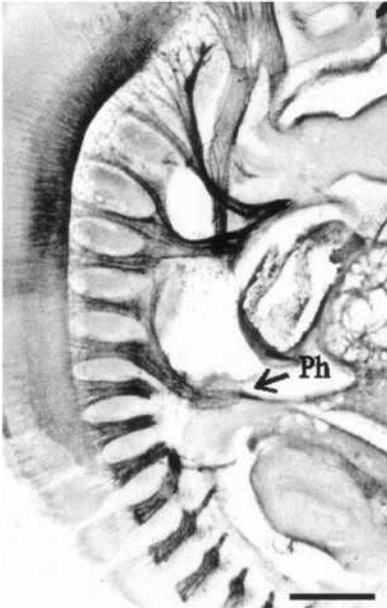
By Kyoto & Tsukuba Universities

Descent and initial innervation of developing diaphragm.

E13

E13.5

E14

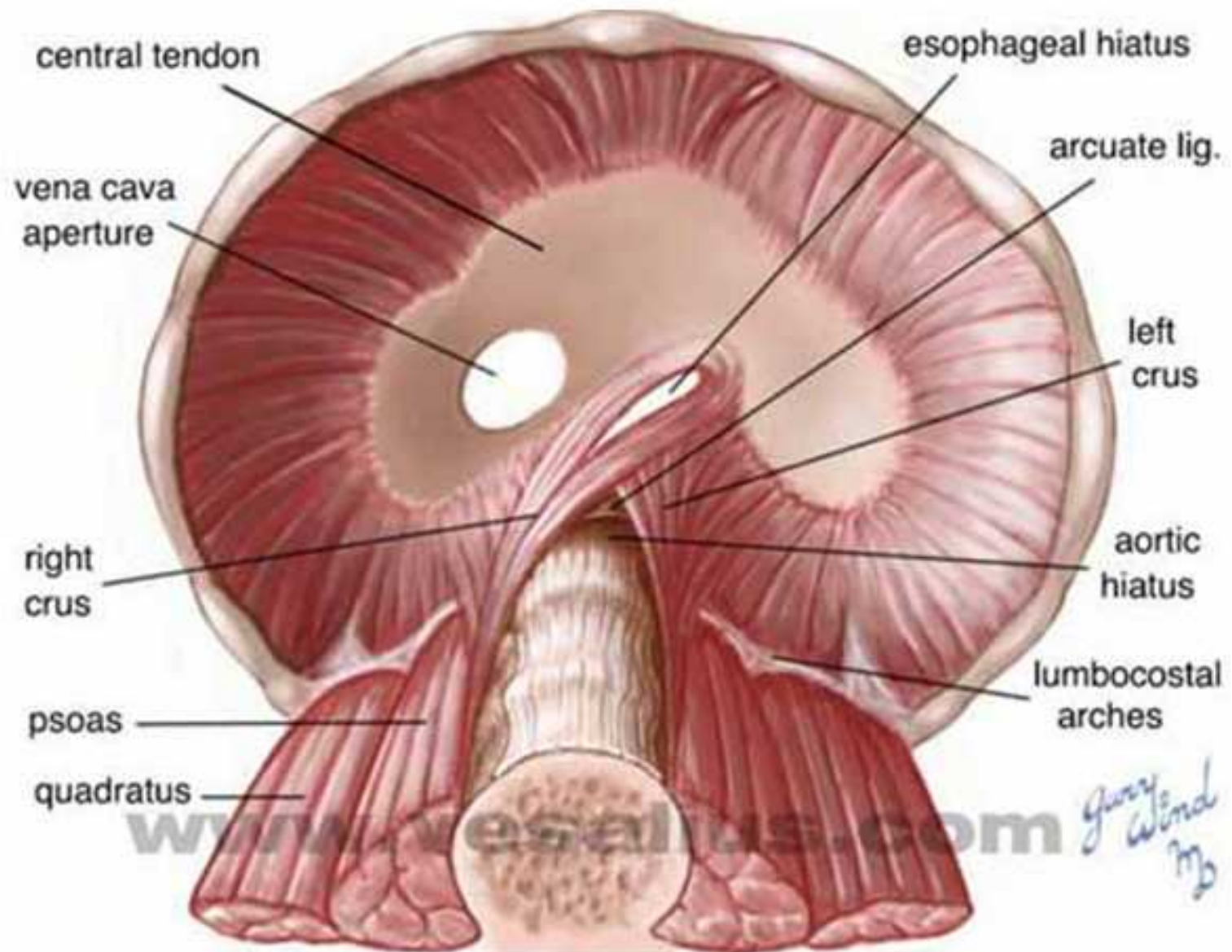
E14.5

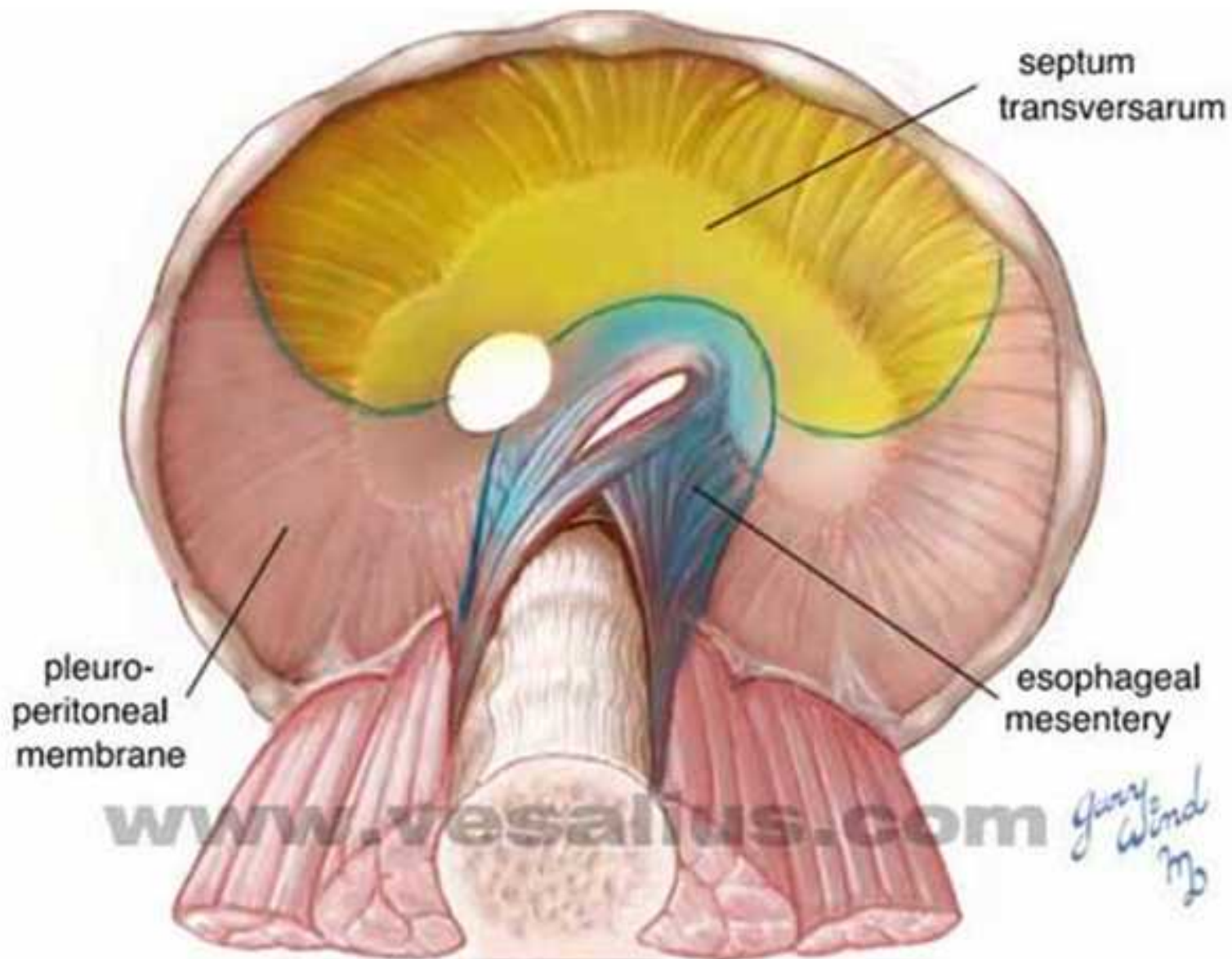
Greer J J et al. *J Appl Physiol* 1999;86:779-786

Journal of Applied Physiology

Diaphragm Development and CDH: 4

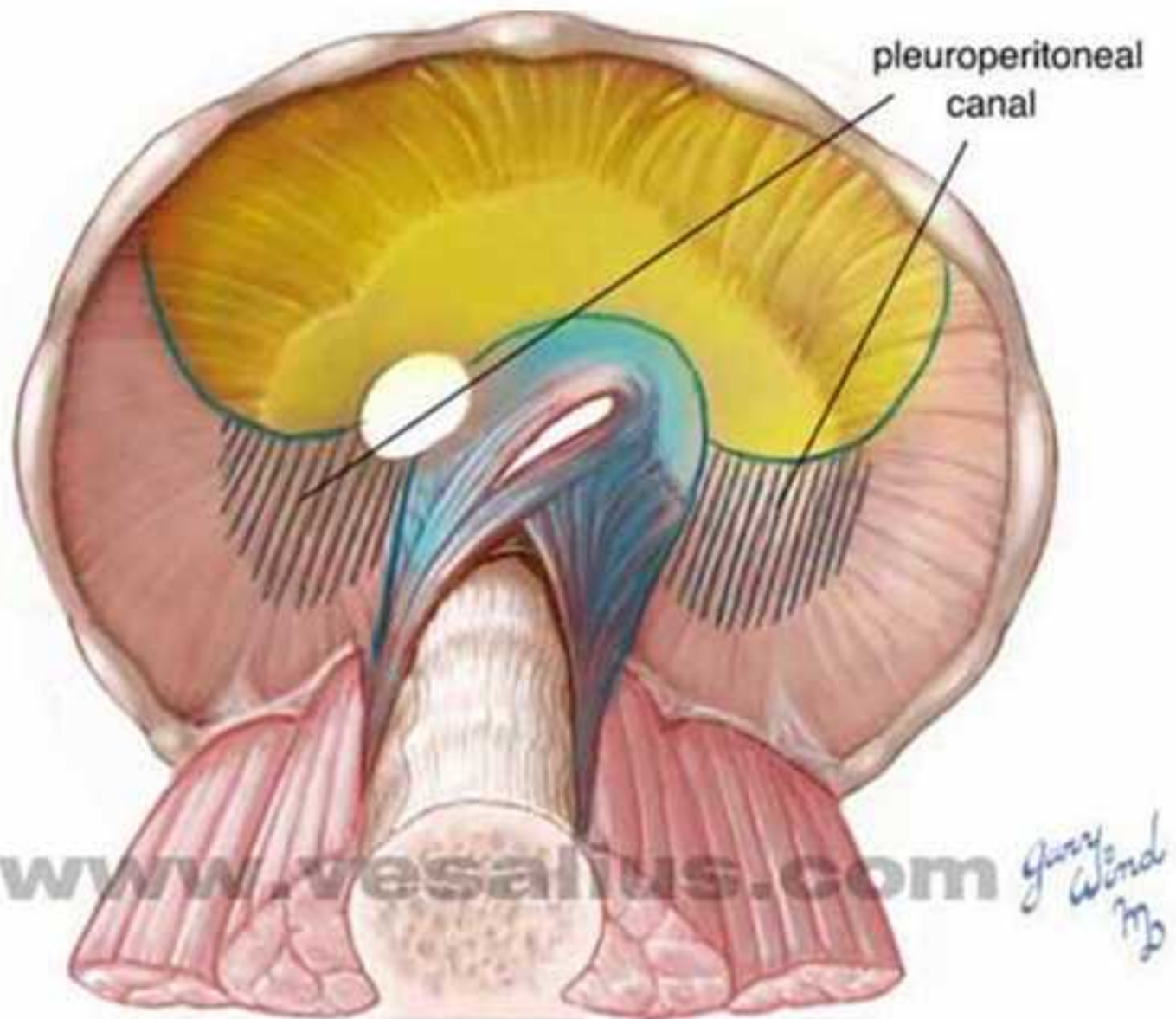

Diaphragm Development and CDH: 2

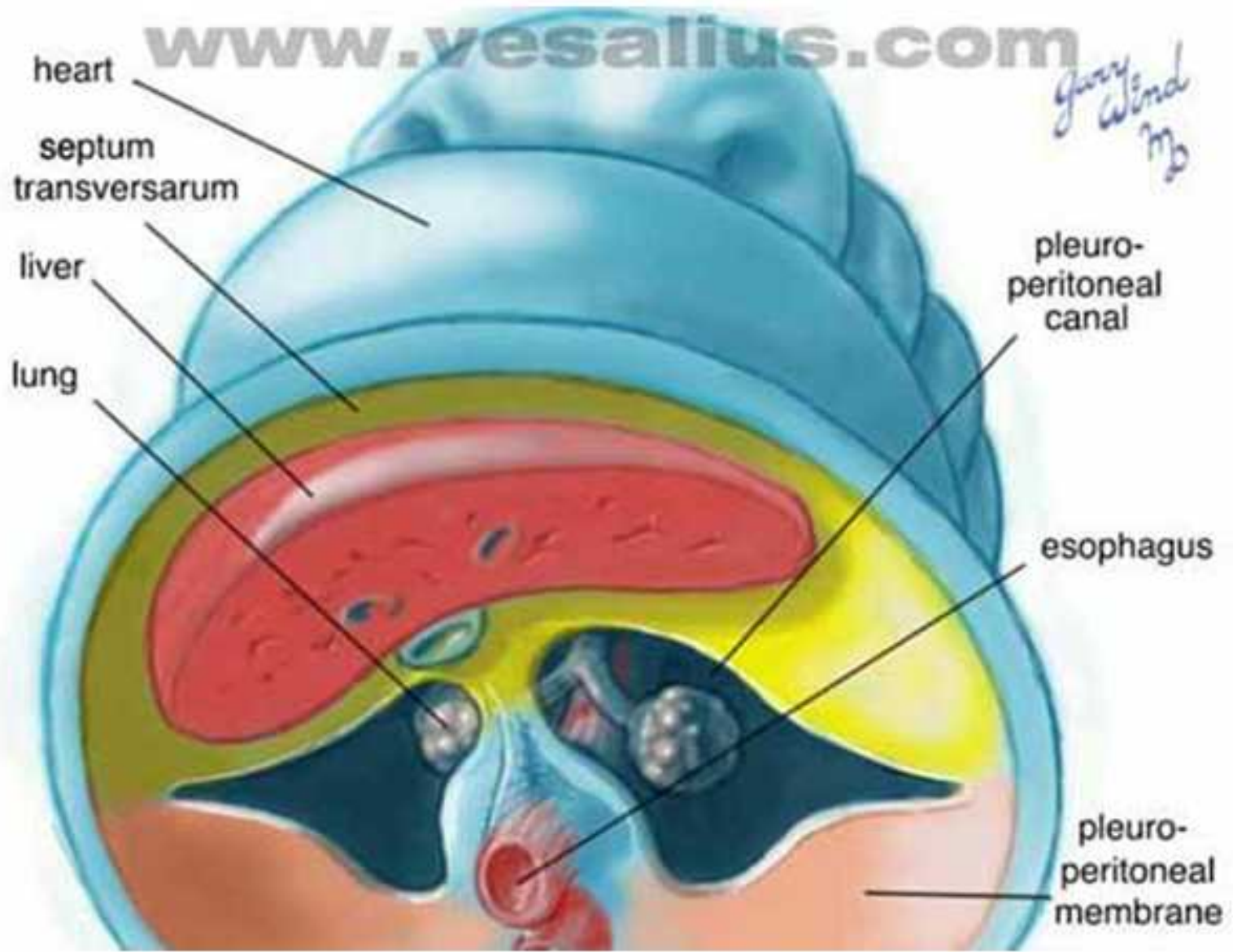

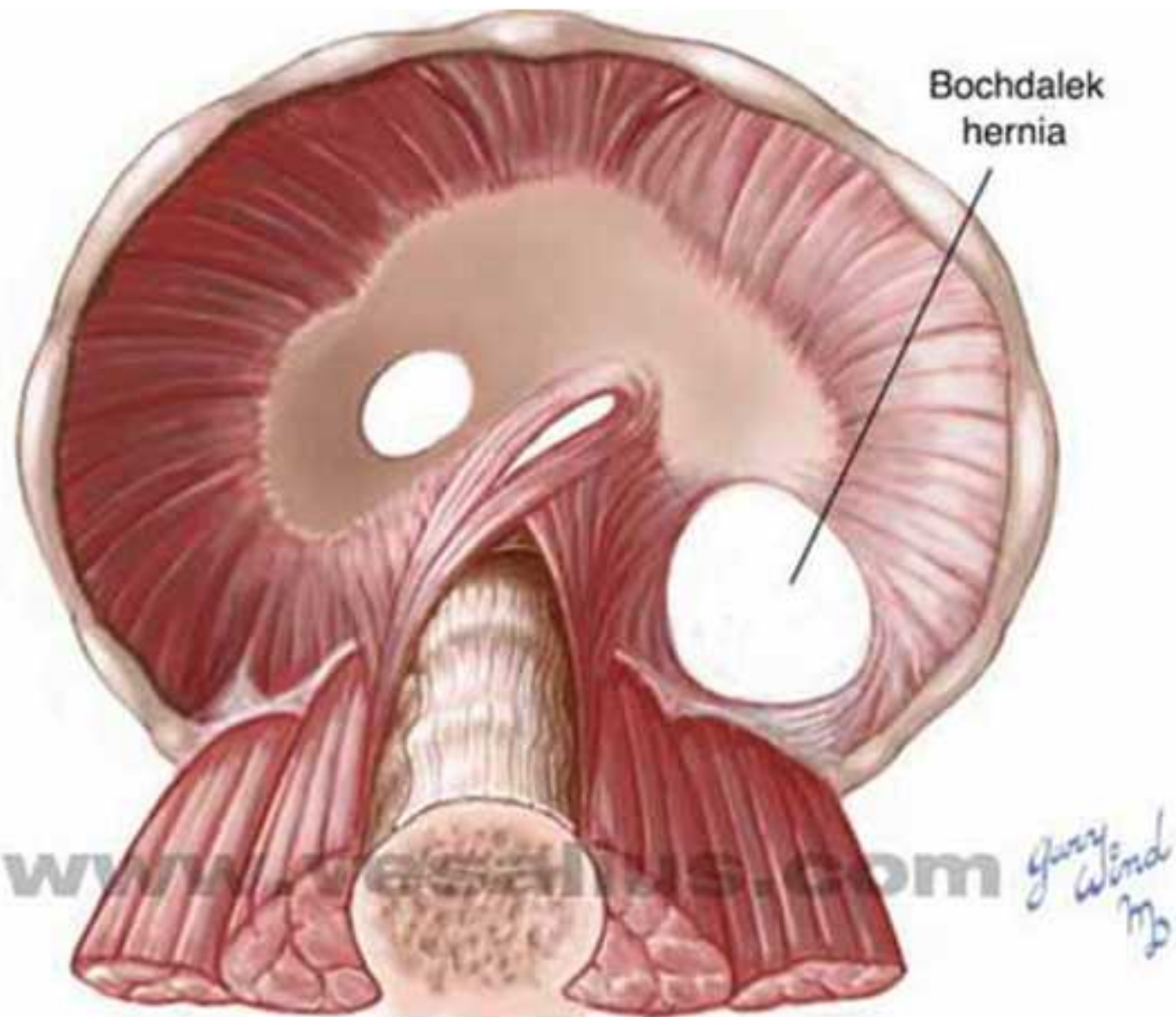
Diaphragm Development and CDH: 3

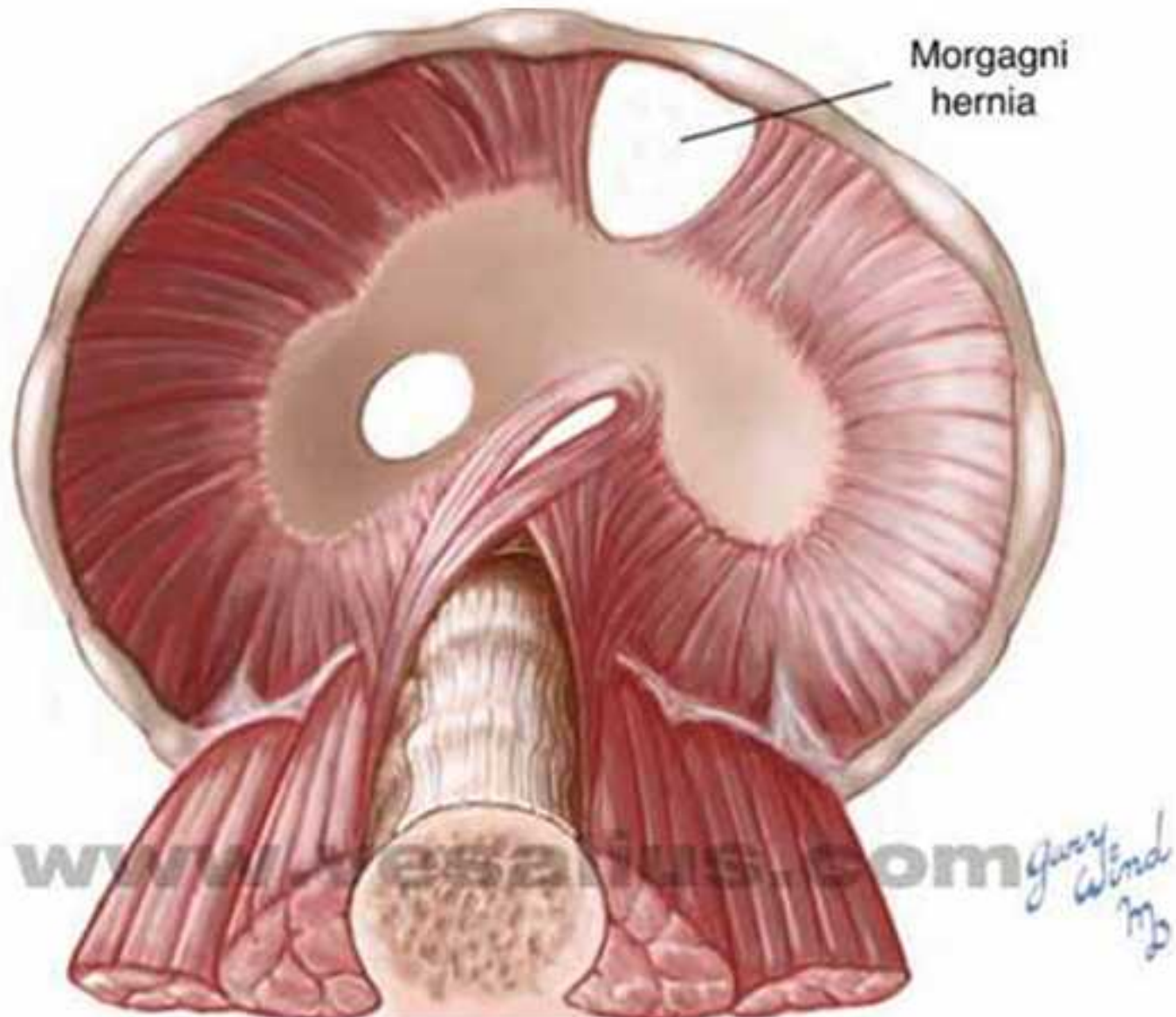
Diaphragm Development and CDH: 1

Diaphragm Development and CDH: 5

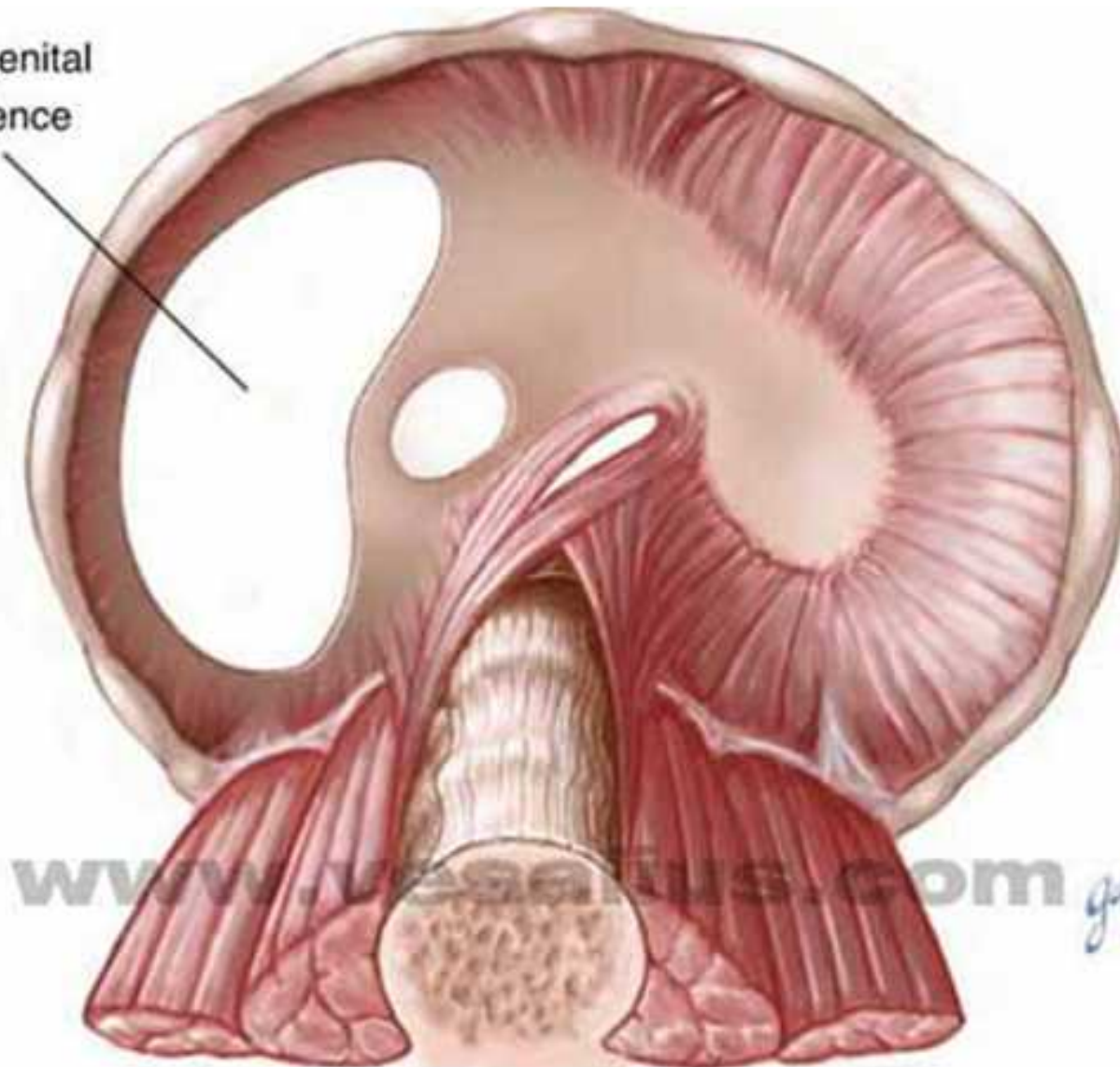

Diaphragm Development and CDH: 6

Diaphragm Development and CDH: 8

congenital
absence

www.illustrations.com

Gary
Wind
MD

Vývoj bránice

3-vrstevný zárodečný terčik

„skládání“ či spíše relativní růst embrya okolo pupku

Sestup - relativní růst krčních orgánů a srdce směrem k pupku

Septum transversum - centrum tendineum pod srdcem

pleuroperitoneální řasy se přiloží ze zadu ze stran

(do nich nacestovaly svalové buňky z krčních somitů C4)

Ve finální pozici se přidá materiál vnitřní hrudníkové (a kolem jícnu)

Vady - **brániční hernie** (*neplést s hiátovou hernií*)

není kryta kýlním vakem (nepravá hernie)

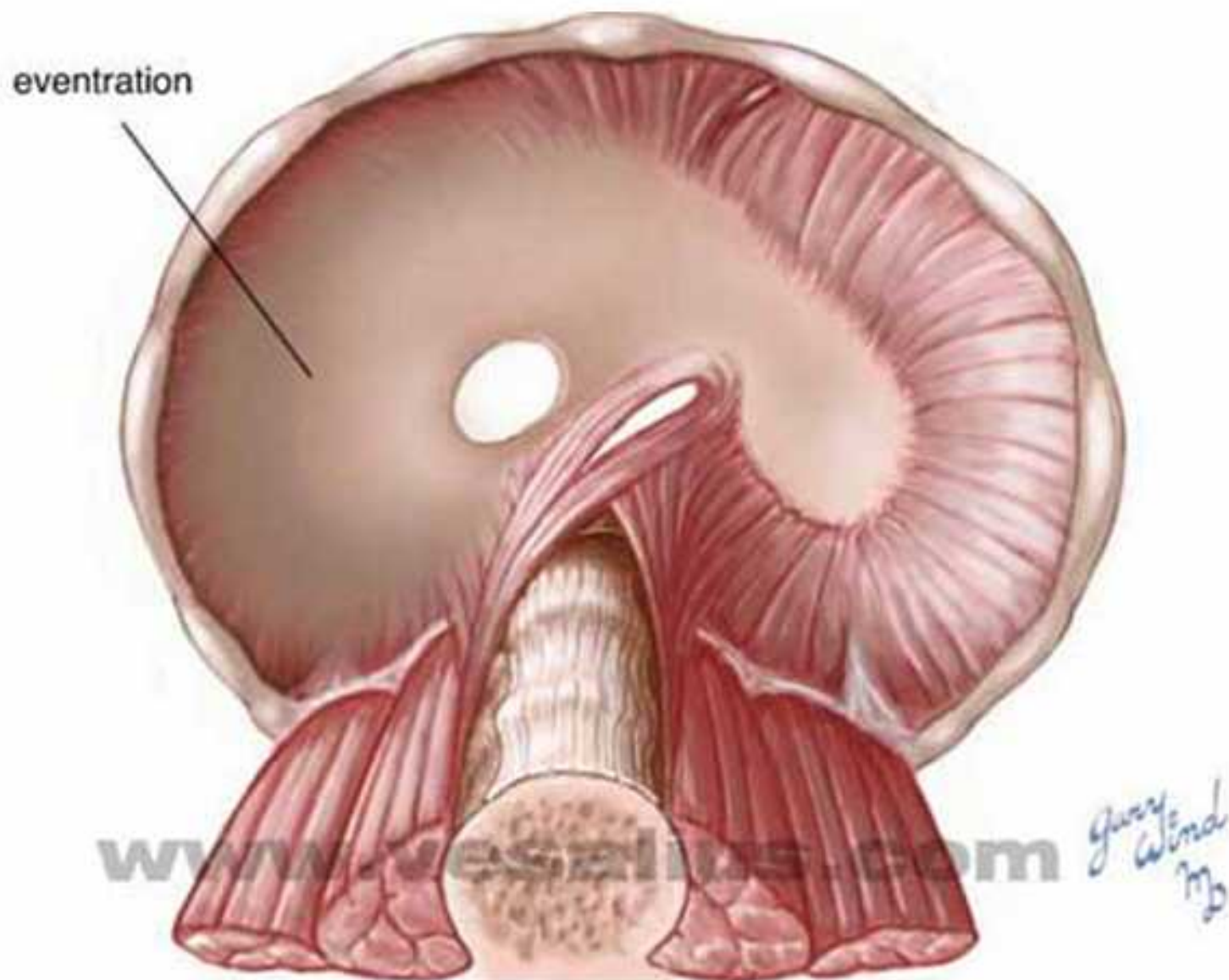
prevalence 1:3000, mortalita 25%

tvoří 80 % všech vrozených plicních anomálií

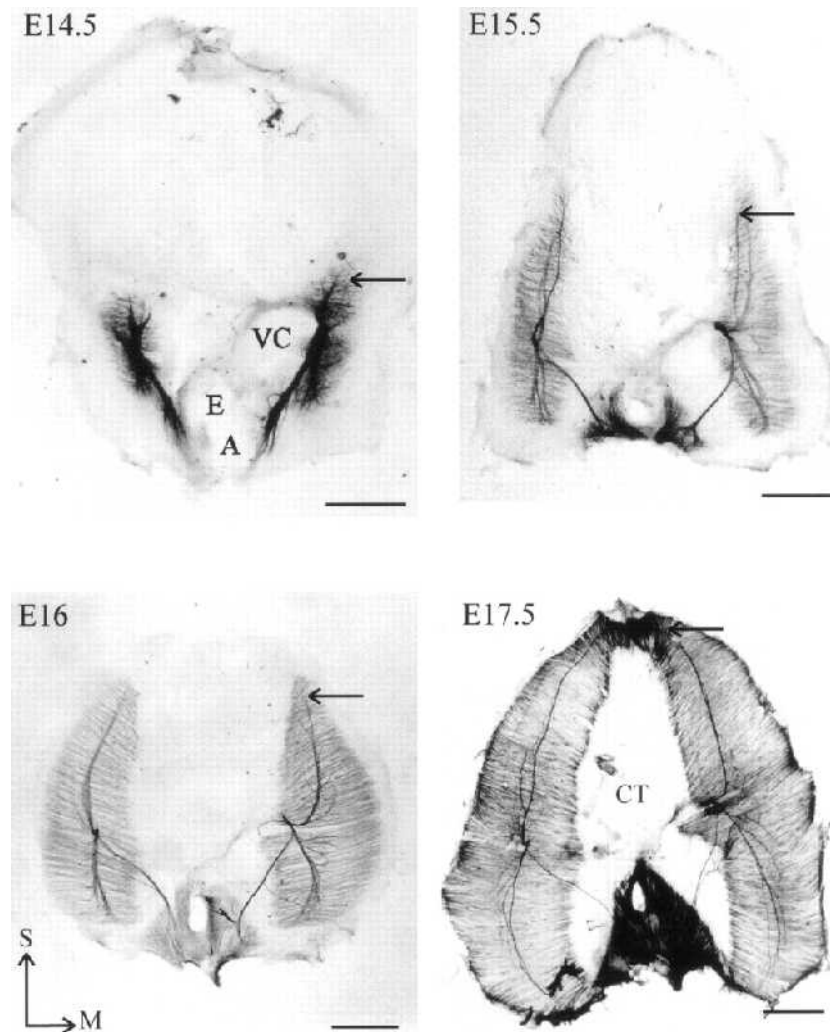
v 95 % je levostranná (Bochdalekova hernie – lumbosakrálně vlevo)

v 5 % je pravostranná (Morgagniho hernie – sternokostálně vpravo)

Diaphragm Development and CDH: 7

Correlation between the extent of phrenic nerve intramuscular branching and myotube formation.

Greer J J et al. *J Appl Physiol* 1999;86:779-786

Journal of Applied Physiology

heterochthonní
hypaxiální

1. vrstva - **spinohumerální** svaly

trapezius (z krku)

n. XI

latissimus dorsi

pl. brachialis

2. vrstva - **spinohumerální** svaly

levator scap, rhomboidei

pl. brachialis

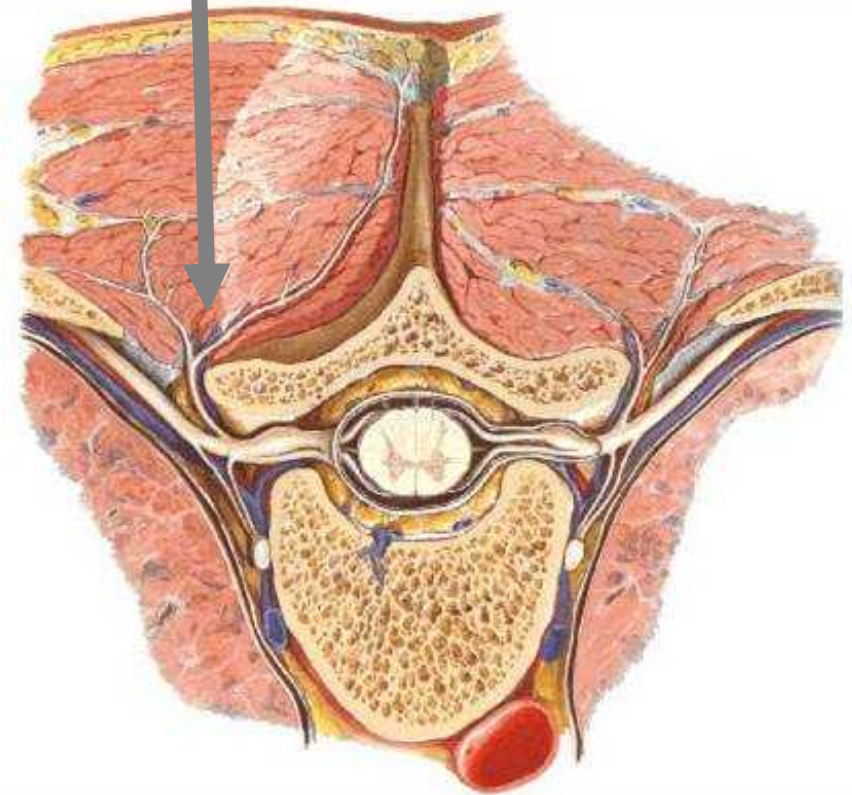
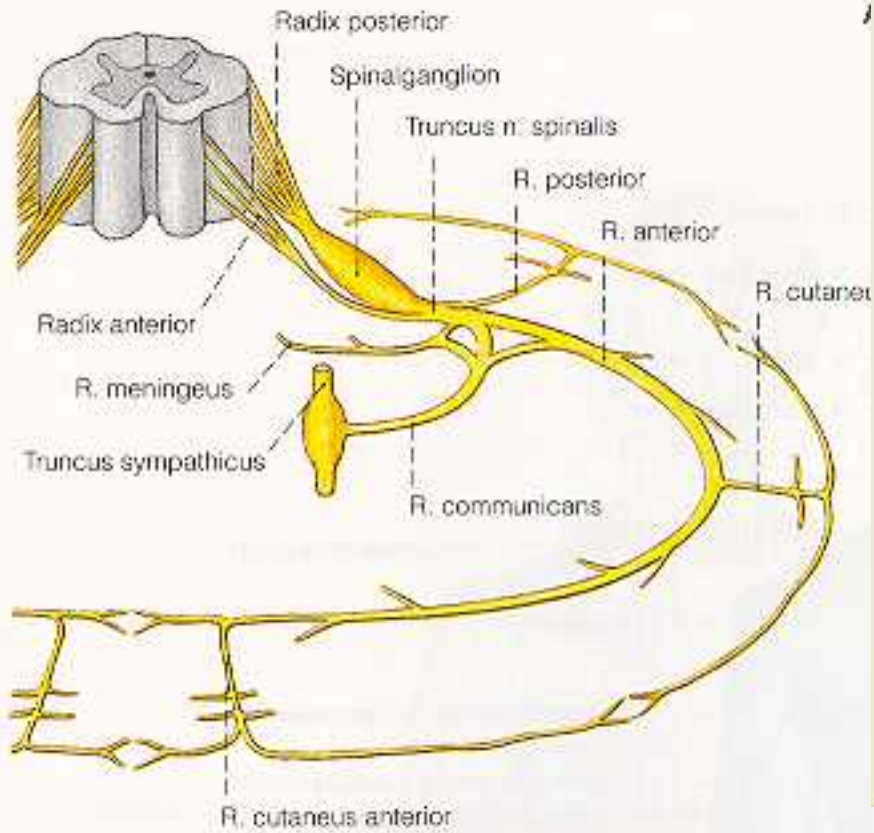
3. vrstva – **spinokostální** svaly   **interkostální nervy**

autochthonní
epaxiální

4. vrstva – **vlastní zádové svaly**

rr. dorsales

Rr. dorsales míšního nervu

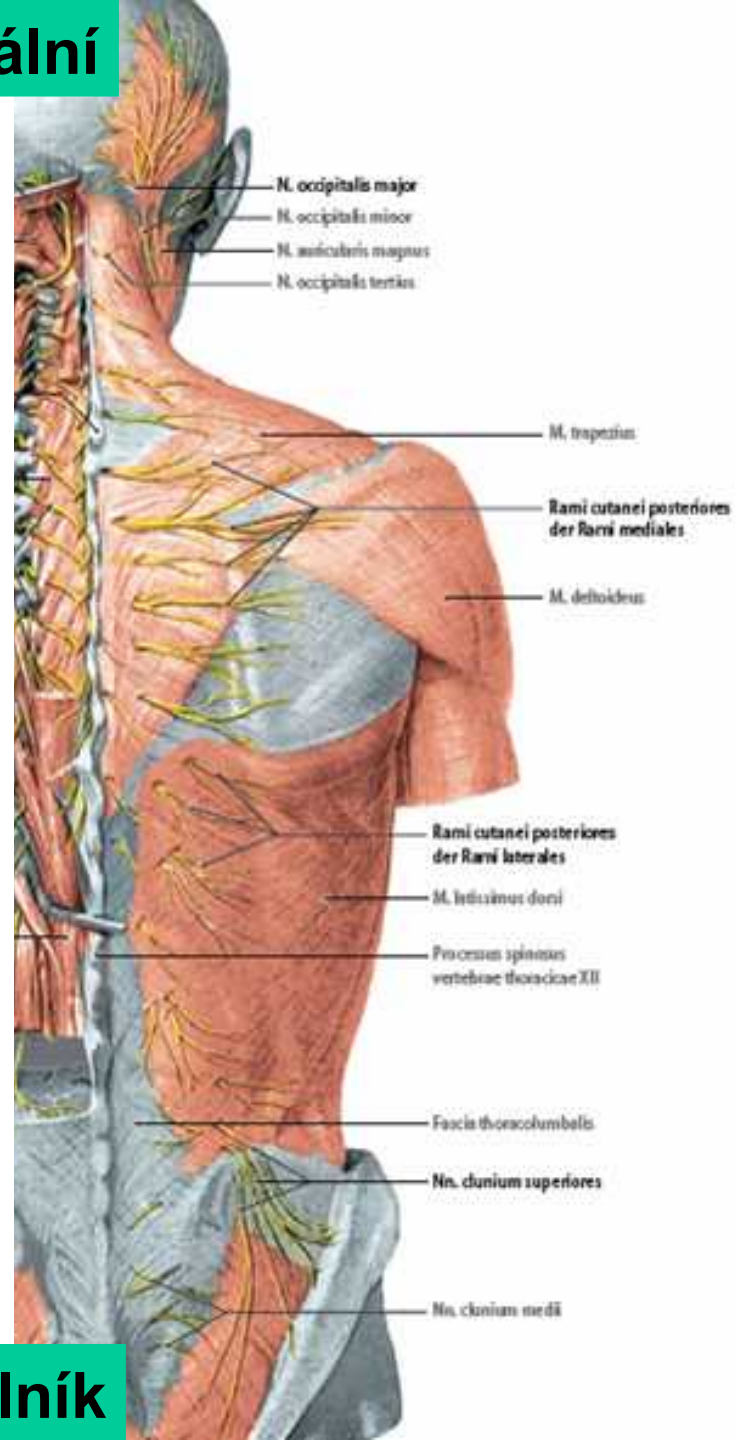
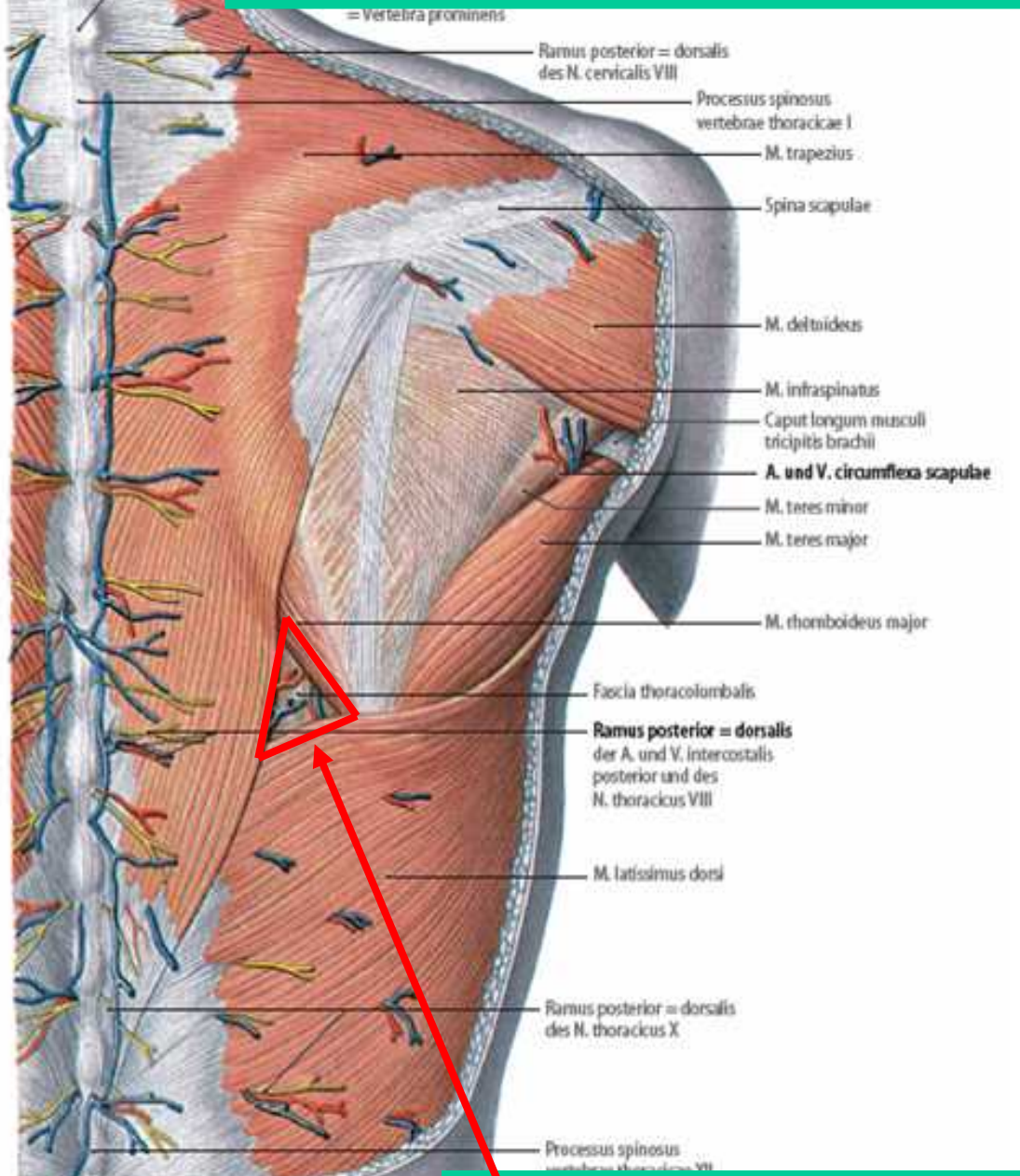

1. a 2. vrstva spinohumerální

Tab. 2.1. Svaly spinohumerální

Sval	Začátek	Úpon	Funkce	Inervace
m. trapezius	protuberantia occipitalis externa, prostřednictvím septum nuchae od processus spinosi krčních obratlů, processus spinosi Th ₁₋₁₂	laterální třetina klavikuly, acromion, spina scapulae	táhne lopatku mediálně (horní část ji zvedá, dolní táhne dolů). Při fixované lopatce uklání hlavu a páteř, při oboustranné kontrakci zaklání hlavu	n. XI., částečně i plexus cervicalis
m. latissimus dorsi	processus spinosi Th ₆₋₁₂ , L ₁₋₅ , zadní strana kosti křížové, zadní část crista iliaca, přídavné začátky od kaudálních žebér	crista tuberculi minoris humeri	addukce paže, humerální extenze (zapažení), humerální pronace	n. thoracodorsalis (plexus brachialis)
m. levator scapulae	processus transversi C ₁₋₄	angulus superior scapulae	zvedá lopatku, při fixované lopatce úklon hlavy	n. dorsalis scapulae (plexus brachialis)
m. rhomboideus minor	processus spinosi C ₆₋₇	margo medialis scapulae, proti fossa supraspinata	táhne lopatku mediálně a kraniálně	n. dorsalis scapulae (plexus brachialis)
m. rhomboideus major	processus spinosi Th ₁₋₄	margo medialis scapulae, proti fossa infraspinata	táhne lopatku mediálně a kraniálně	n. dorsalis scapulae (plexus brachialis)

1. vrstva spinohumerální

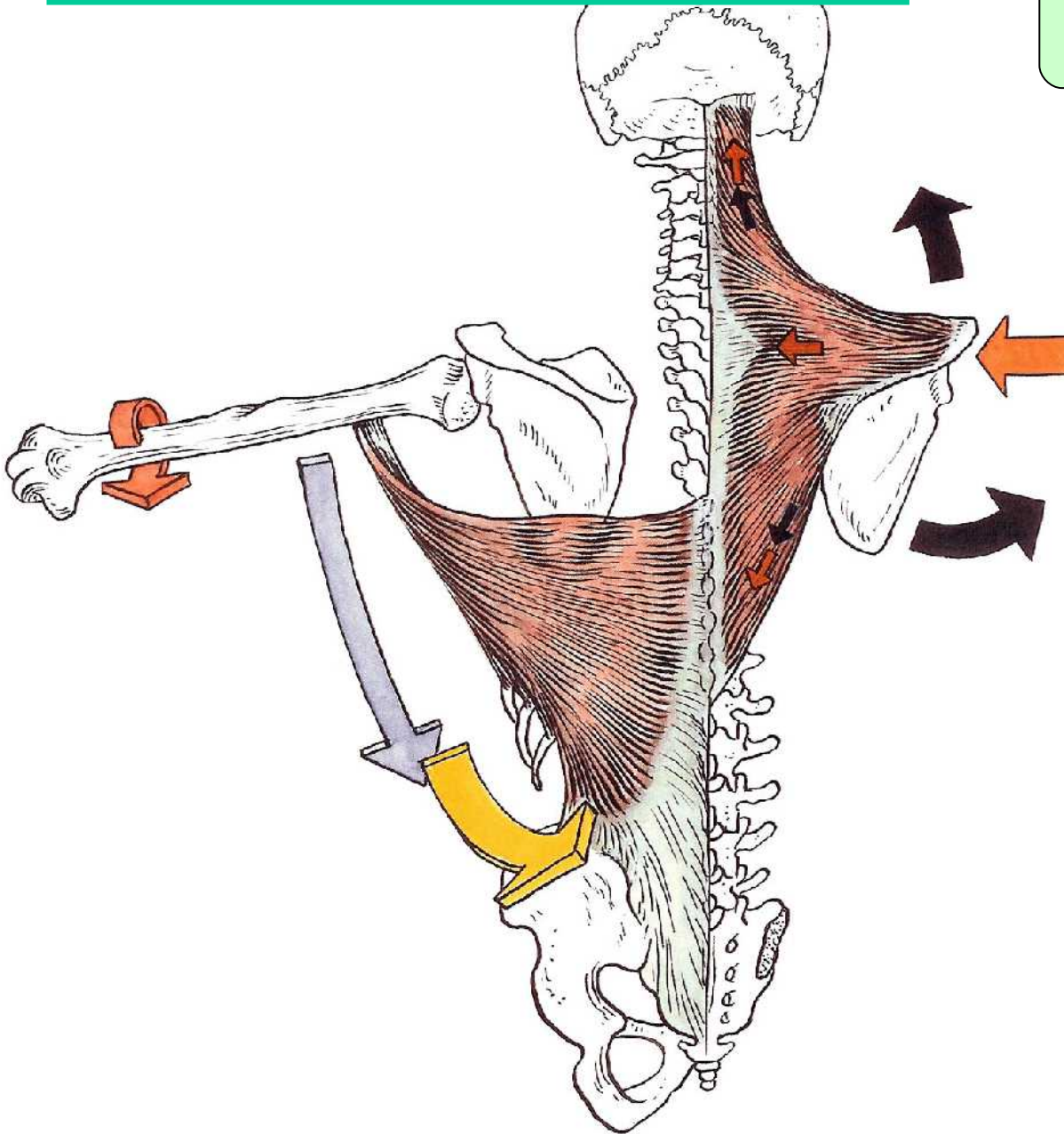

Auskultační trojúhelník

1. vrstva

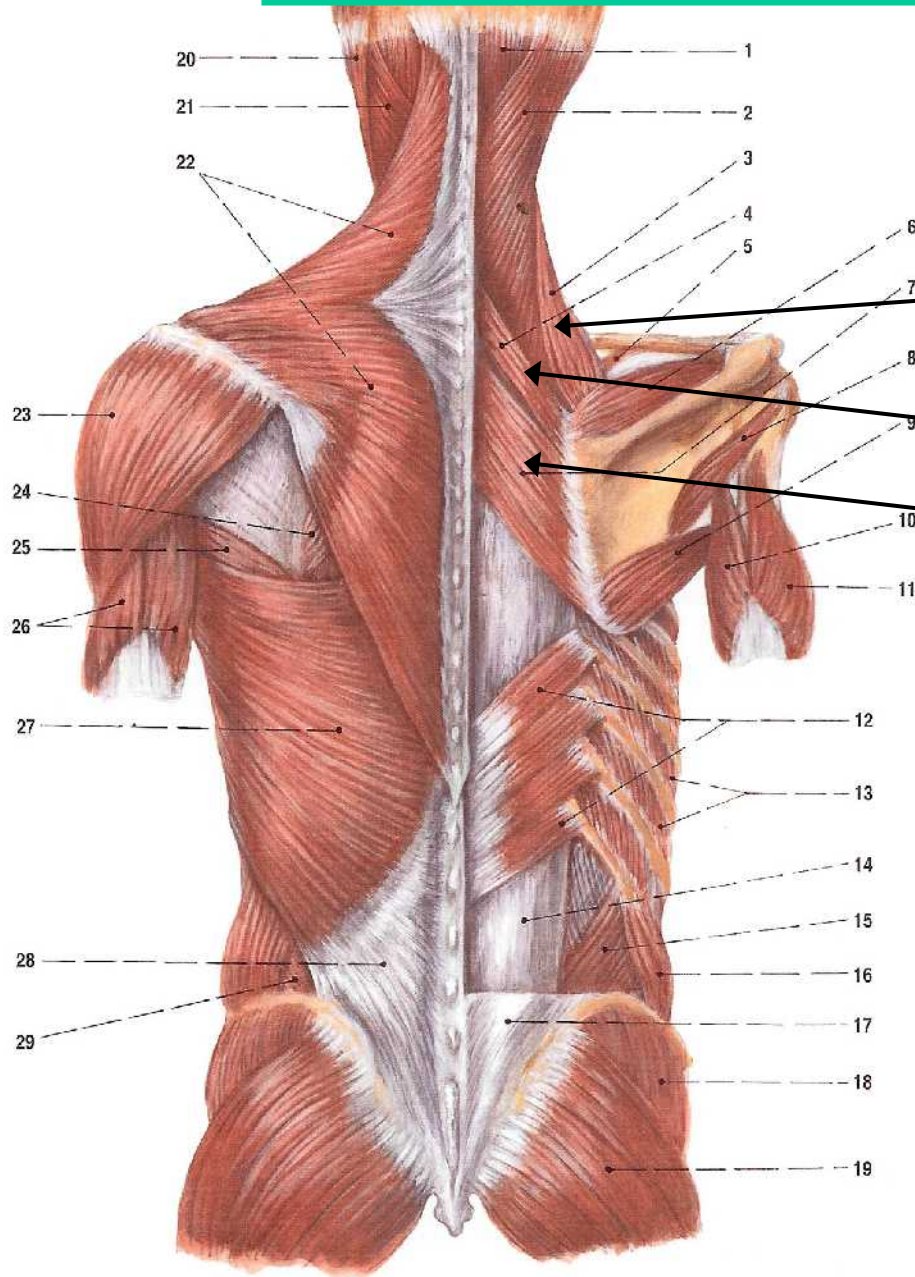
spinohumerální

Funkce m. trapezius
a latissimus dorsi

2. vrstva

spinohumeralní

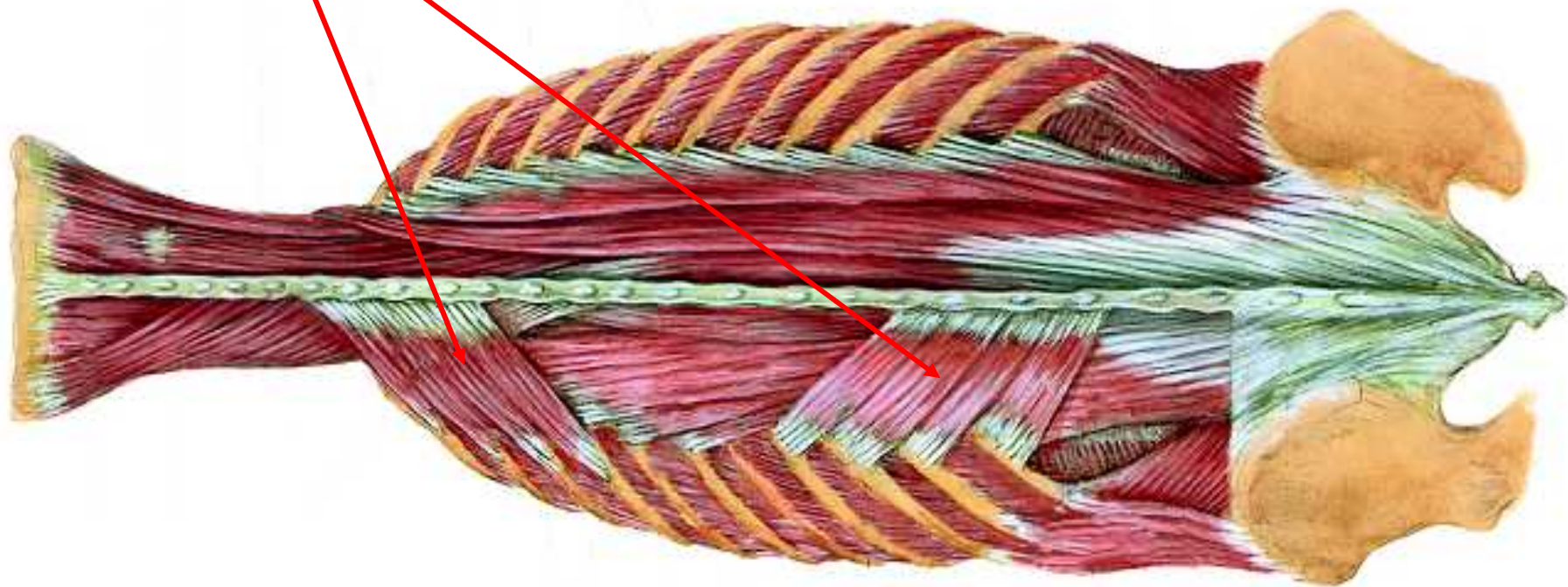
M. levator scapulae

M. rhomboideus minor

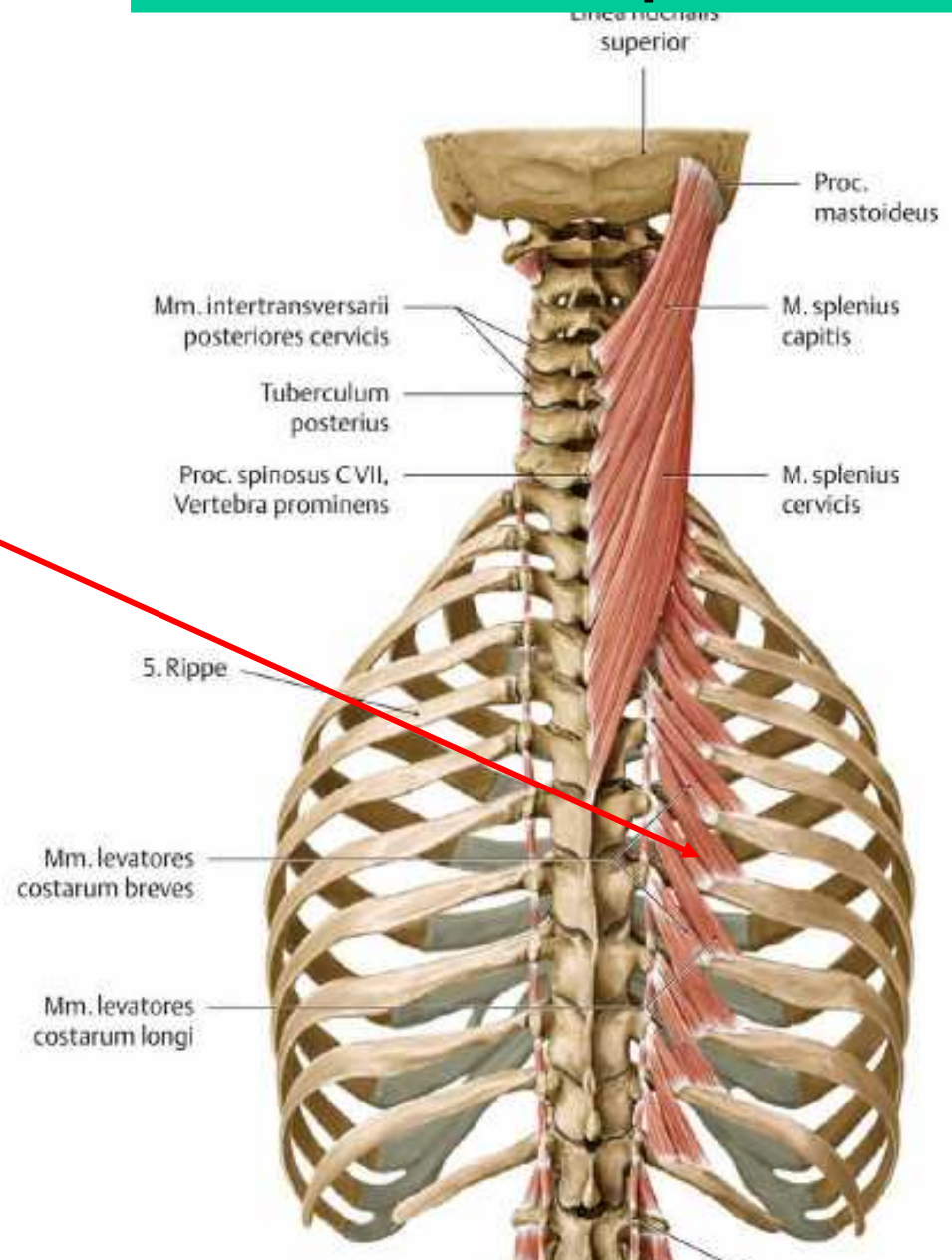
M. rhomboideus major

Tab. 2.2. Svaly spinokostální

Sval	Začátek	Úpon	Funkce	Inervace
m. serratus posterior superior	processus spinosi C ₆ -Th ₄	2. až 5. žebro laterálně od anguli costarum	zvedá žebra (pomocný sval vdechový)	nn. intercostales
m. serratus posterior inferior	processus spinosi Th ₁₁ -L ₂	čtyři kaudální žebra	fixuje kaudální žebra a sklání je kaudálně (pomocný sval výdechový)	nn. intercostales
mm. levatores costarum	processus transversi C ₇ -Th ₁₁	žebra v oblasti tuberculum costae	zvedá žebra (pomocný sval vdechový)	nn. intercostales

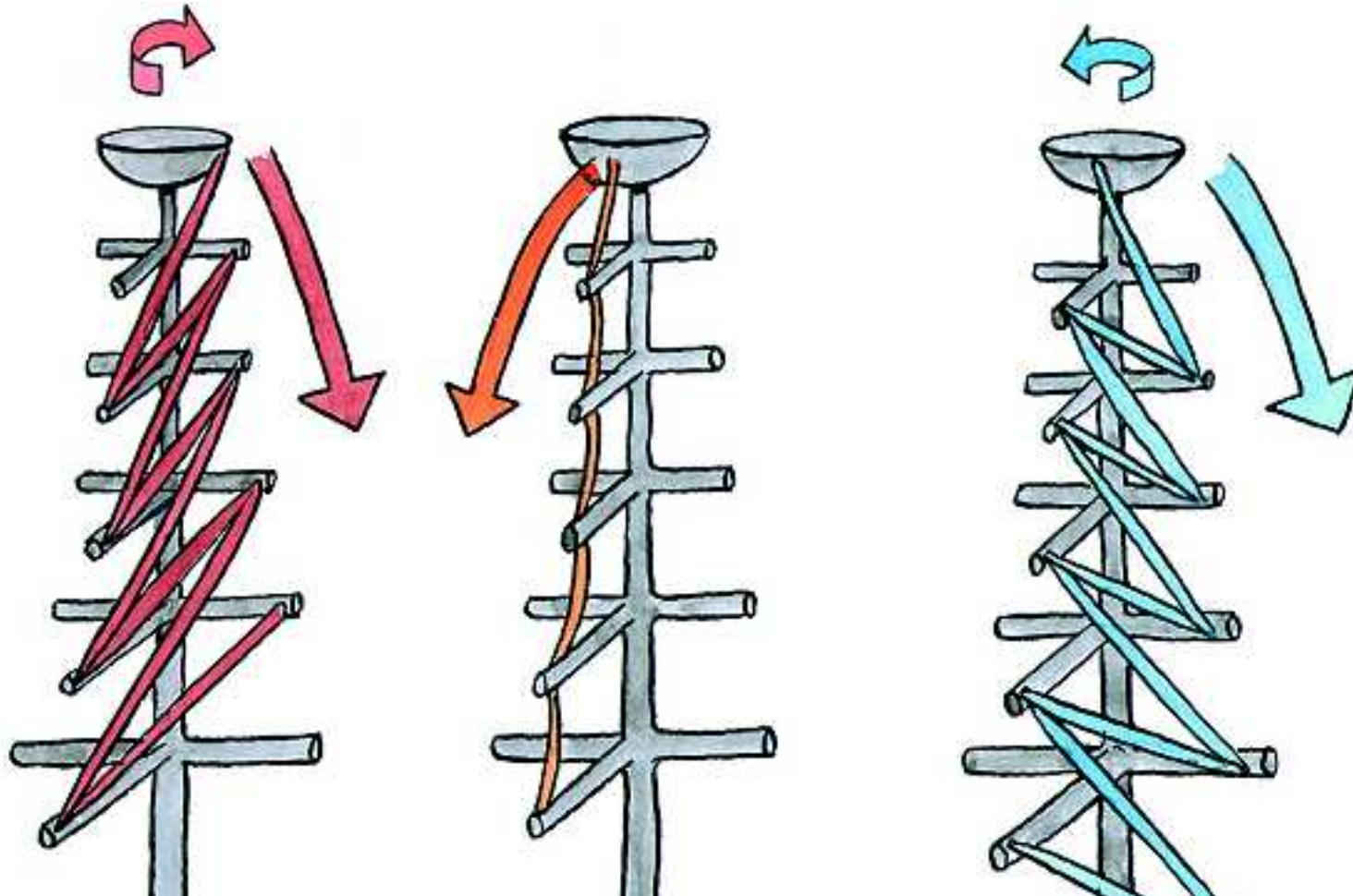

Musculi
levatores
costarum
(pomocné vdechové)

Hluboké zádové svaly   tzv. m. erector trunci
Celkem 4 vrstvy – odlišný průběh vláken a jiná funkce

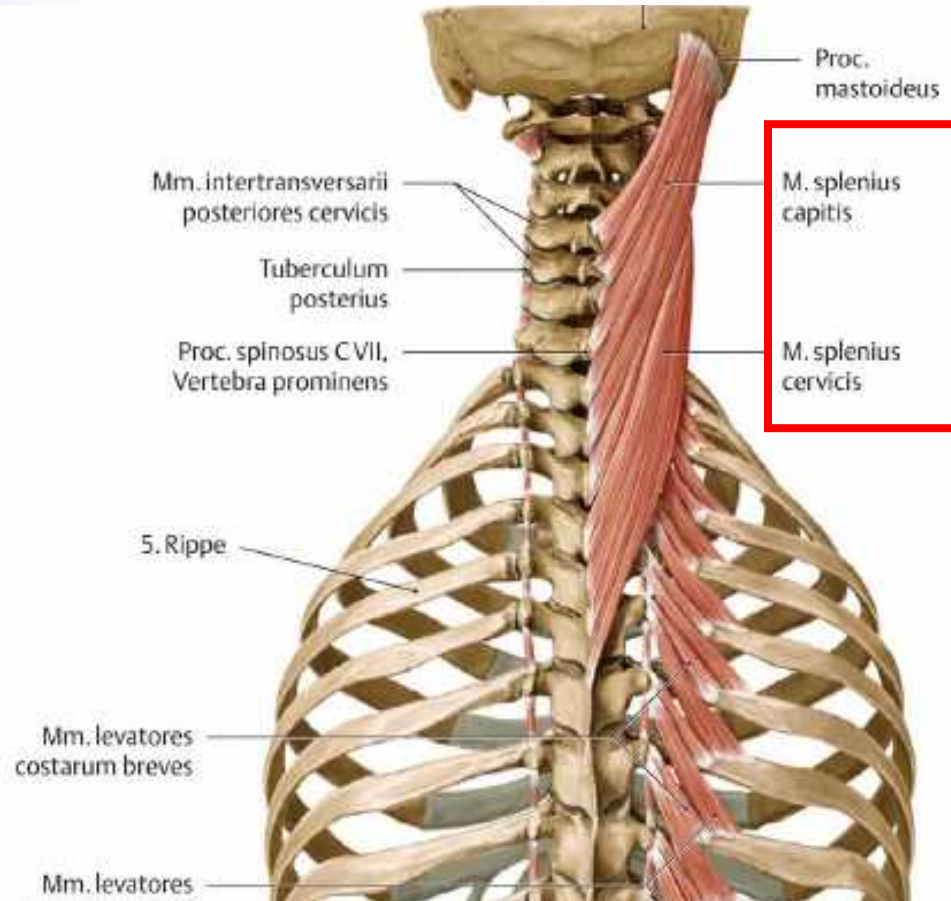
S - T

S - S

T - S

Tab. 2.3. Spinotransverzální systém

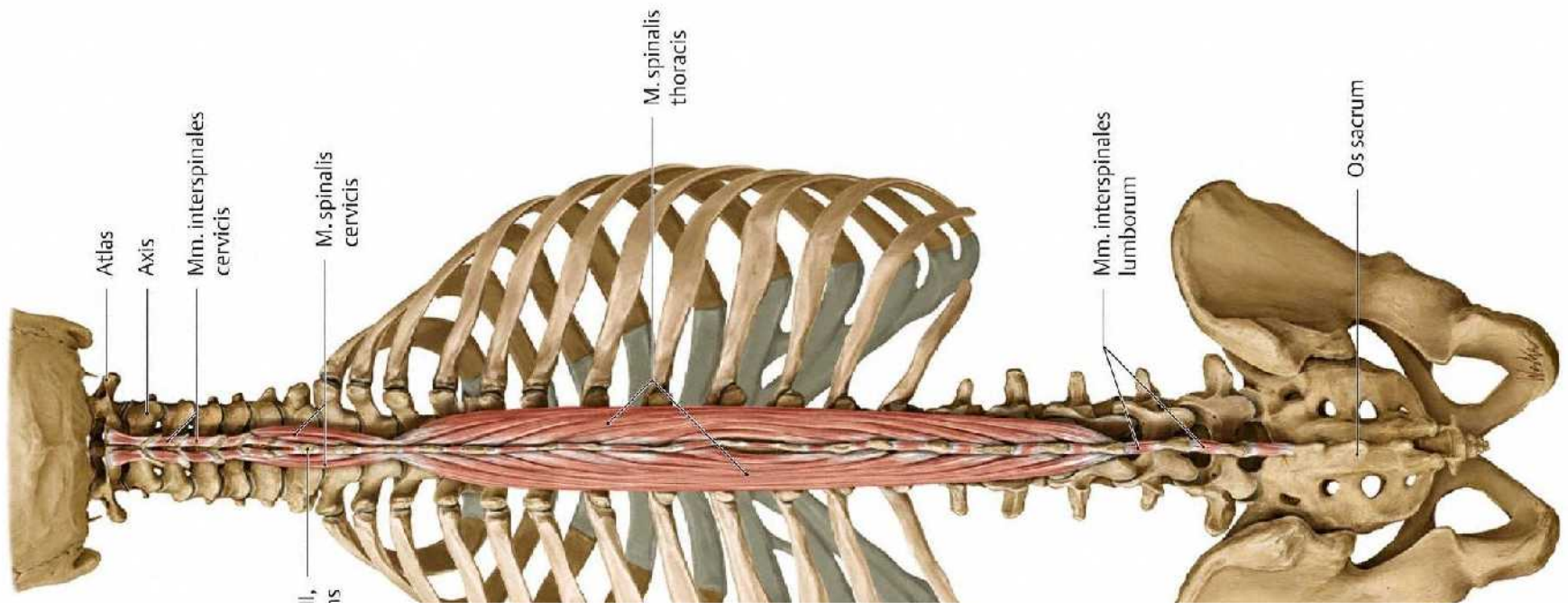
Sval	Začátek	Úpon	Funkce	Inervace
m. splenius cervicis	processus spinosi Th ₄₋₆	processus transversi C ₁₋₃	při oboustranné kontrakci záklon hlavy, při jednostranné kontrakci uklání a otáčí hlavu na svou stranu	rr. dorsales spinálních nervů
m. splenius capitis	processus spinosi C ₃₋₇	laterální část linea nuchae superior a na processus mastoideus	při oboustranné kontrakci záklon hlavy, při jednostranné kontrakci uklání a otáčí hlavu na svou stranu	rr. dorsales spinálních nervů

Tab. 2.4. Spinospinální systém

4. vrstva-skupina - SS

Sval	Začátek	Úpon	Funkce	Inervace
m. spinalis thoracis	processus spinosi kraniálních bederních a kaudálních hrudních obratlů	processus spinosi kraniálních hrudních obratlů	při jednostranné kontrakci lateroflexe hrudní páteře, při oboustranné kontrakci extenze páteře	rr. dorsales nn. spinalium
m. spinalis cervicis	processus spinosi C ₄₋₇	processus spinosi C ₂₋₃	při jednostranné kontrakci lateroflexe krční páteře, při oboustranné kontrakci extenze krční páteře	rr. dorsales nn. spinalium
mm. interspinales cervicis	processus spinosi krčních obratlů	processus spinosi krčních obratlů	extenze krční páteře	rr. dorsales nn. spinalium
mm. interspinales lumborum	processus spinosi bederních obratlů	processus spinosi bederních obratlů	extenze bederní páteře	rr. dorsales nn. spinalium

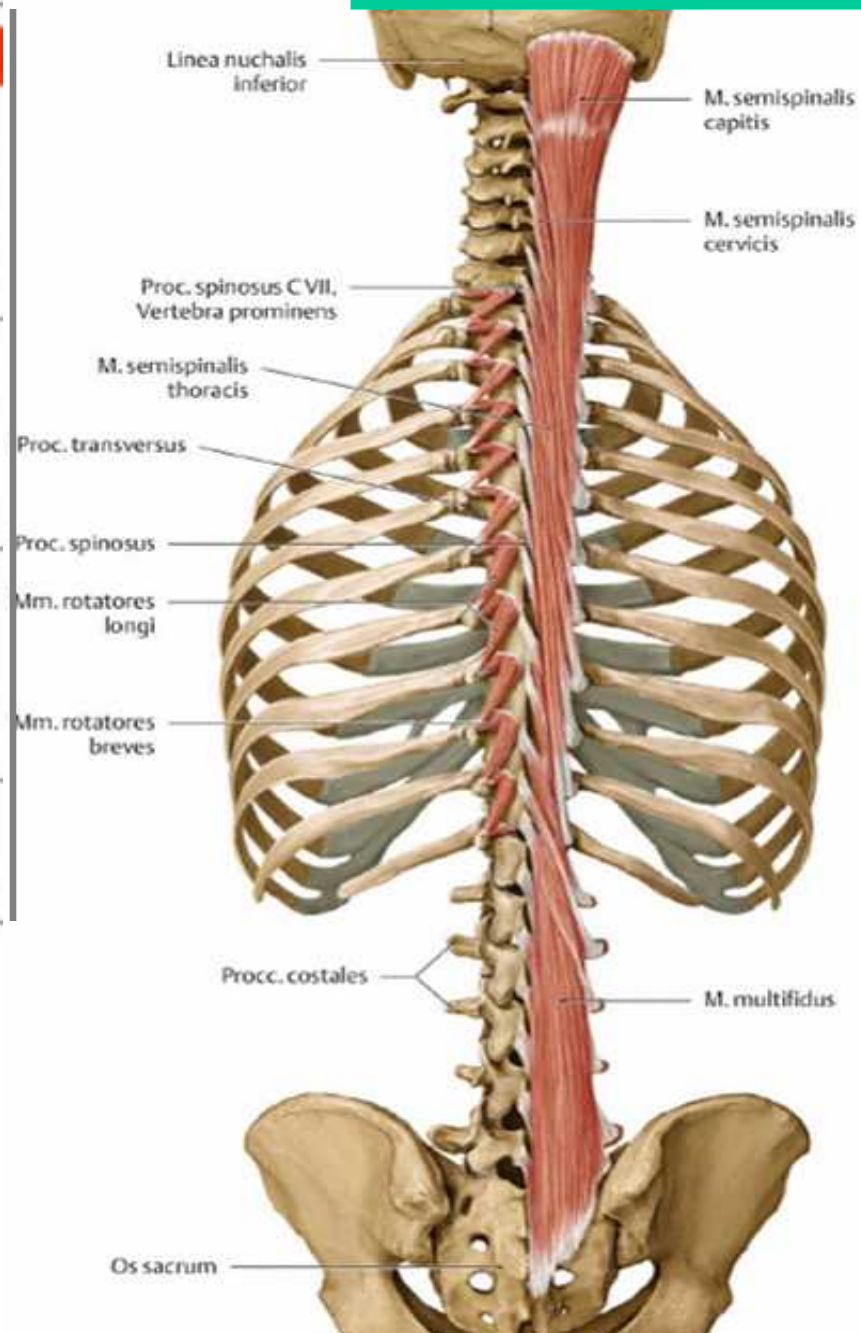

akt des M. erector spinae: m (Mm. interspinales und M. spinalis)

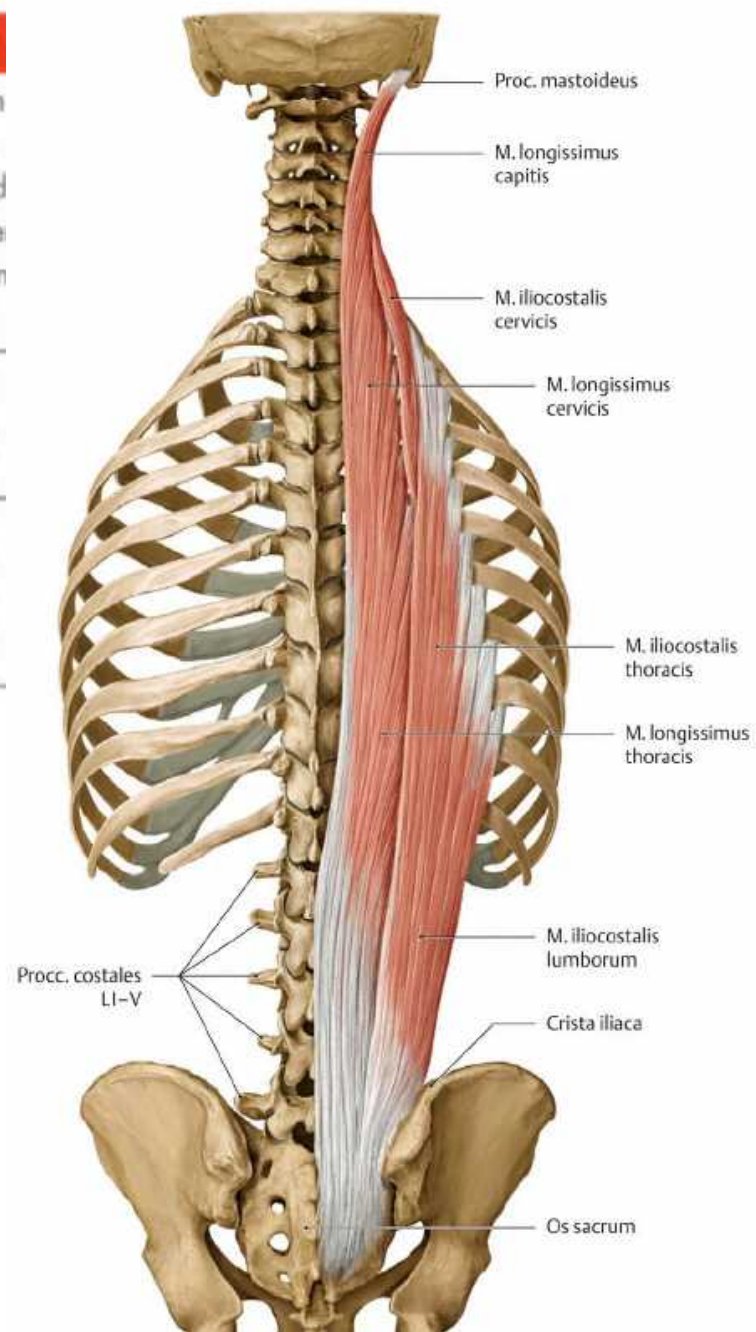
Tab. 2.6. Transverzospinální systém

4. vrstva-skupina - TS

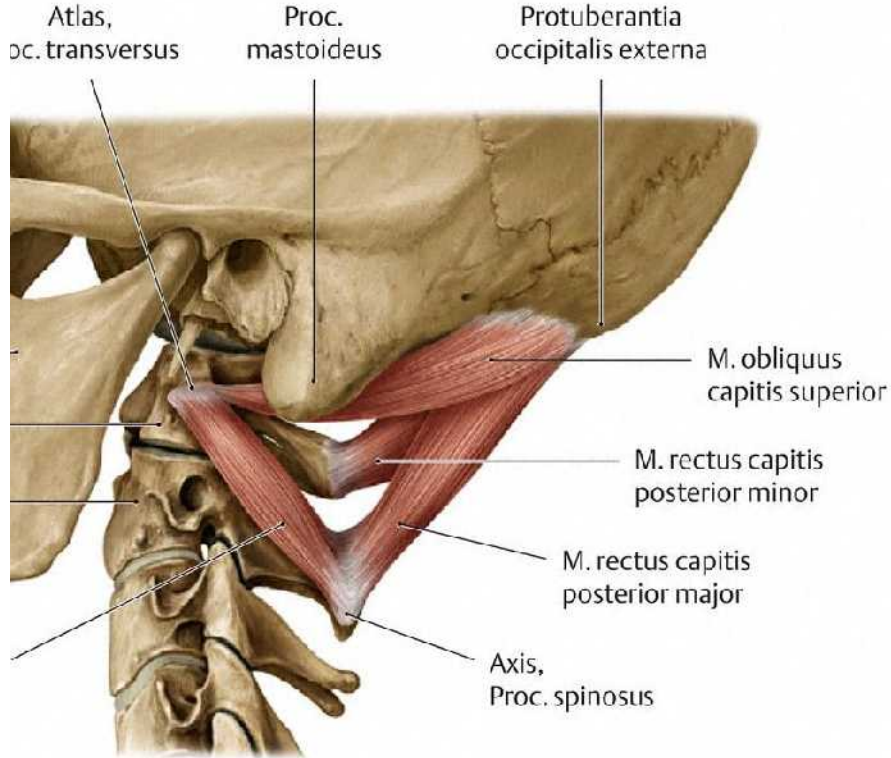
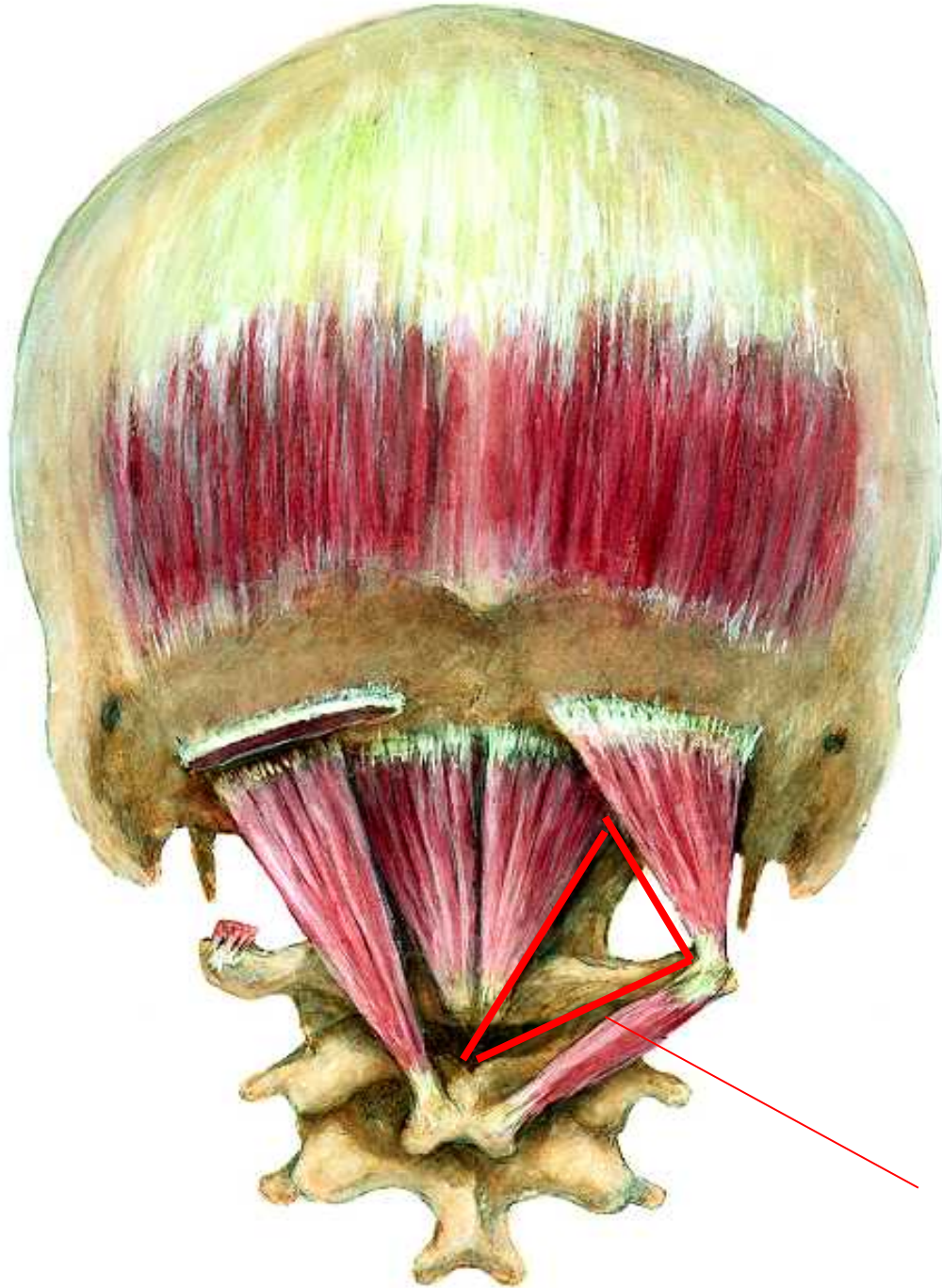
Sval	Začátek
m. semispinalis thoracis et cervicis	processus transversi hrudních obratlů
m. semispinalis capitis	processus transversi kraniálních hrudních obratlů, kloubní výběžky kaudálních krčních obratlů
mm. multifidi	dorzální strana os sacrum, processus mamillares bederních obratlů, processus transversi hrudních obratlů, processus articulares kaudálních krčních obratlů
mm. rotatores	processus mamillares bederních obratlů, příčné výběžky hrudních a krčních obratlů

Sval	Začátek	Úpon
<i>m. longissimus dorsi et cervicis</i>	zadní plocha křížové kosti, processus spinosi lumbálních obratlů	processus accessorii bederních obratlů, processus transversi hrudních a krčních obratlů (mezi šlachy), processus costarii bederních obratlů a žebra v sousedství ancostarum (laterální šlachy)
<i>m. longissimus capitis</i>	processus transversi C ₄ -Th ₅	processus mastoideus, je kraniálním pokračováním předchozího svalu
<i>m. iliocostalis</i>	labium externum cristae iliace, fascia, thoracolumbalis, anguli costarum 3. až 12. žebra	žebra a processus costarii kaudálních krčních obratlů

Hluboké šíjové svaly

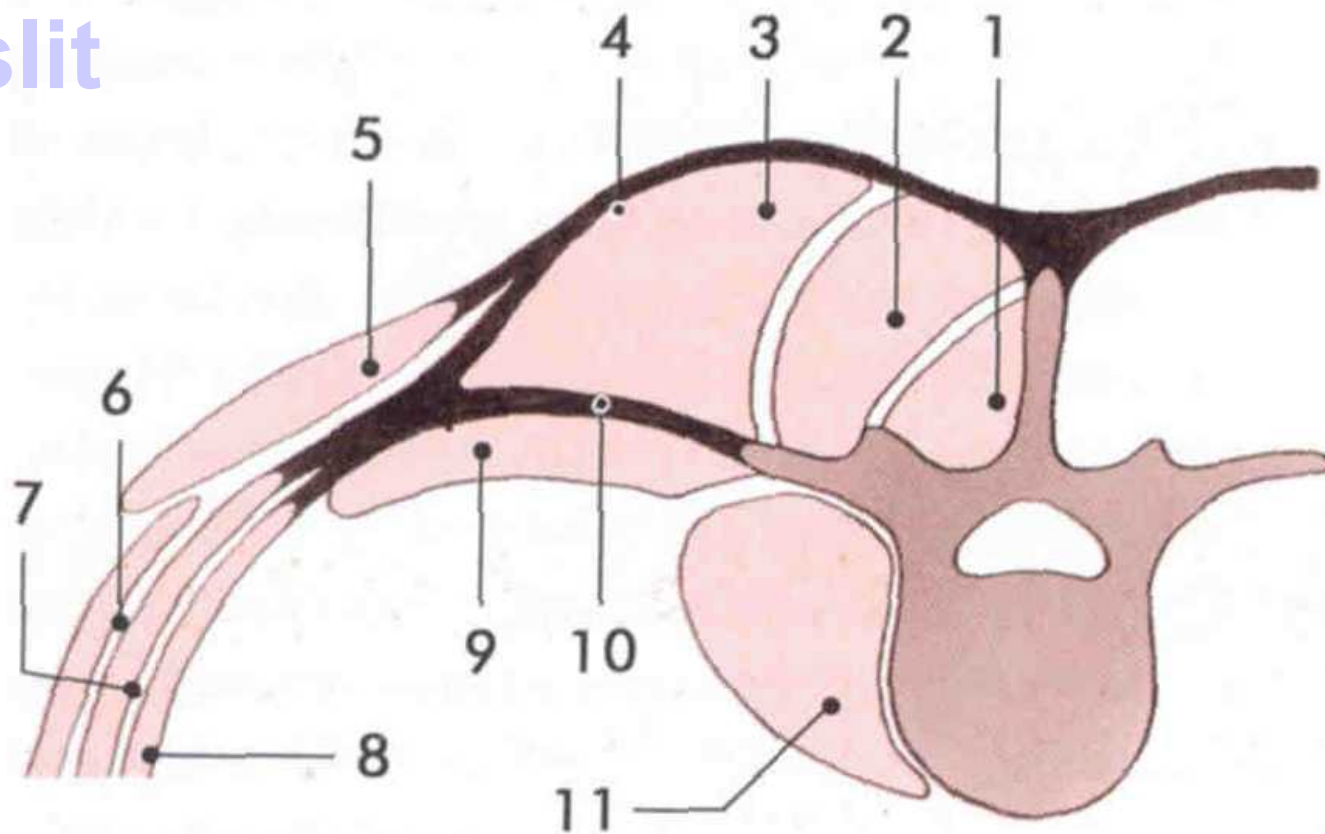

In: rr. dorsales

**Trigonum suboccipitale
a. vertebralis + r.dorsalis C1**

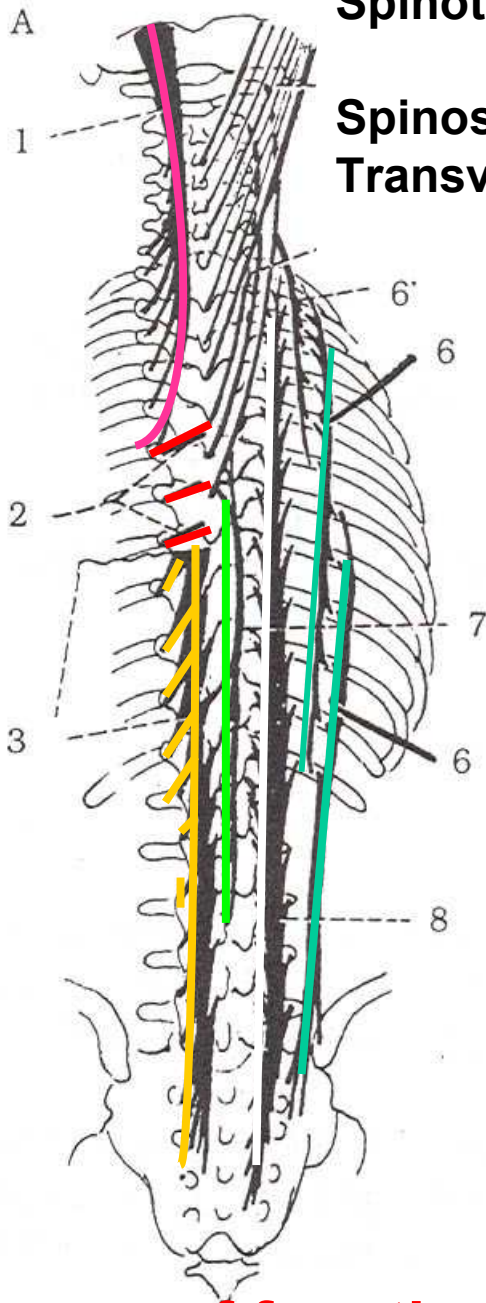
Kreslit

(sami...)

Obr. 2.4. Příčný řez svaly zadní části trupu.

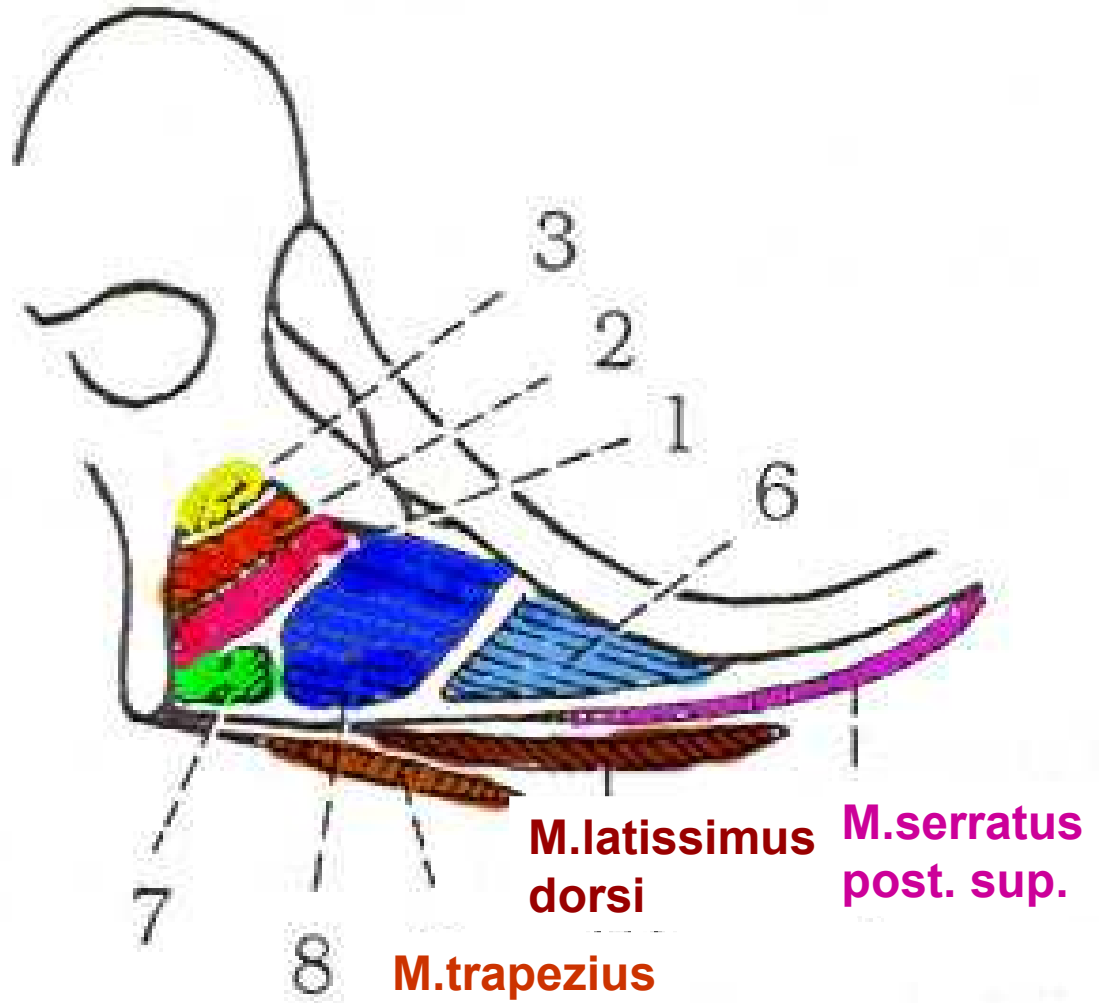
1 – mm. multifidi, 2 – m. longissimus dorsi, 3 – m. iliocostalis, 4 – fascia thoracolumbalis, 5 – m. latissimus dorsi, 6 – m. obliquus externus abdominis, 7 – m. obliquus internus abdominis, 8 – m. transversus abdominis, 9 – m. quadratus lumborum, 10 – aponeurosis lumbalis, 11 – m. psoas major

Spinotransversal: **m.iliocostalis** , **m.longissimus**,
m.splenius –ipsilateral rotation

Spinospinal: **m.spinalis** - extension

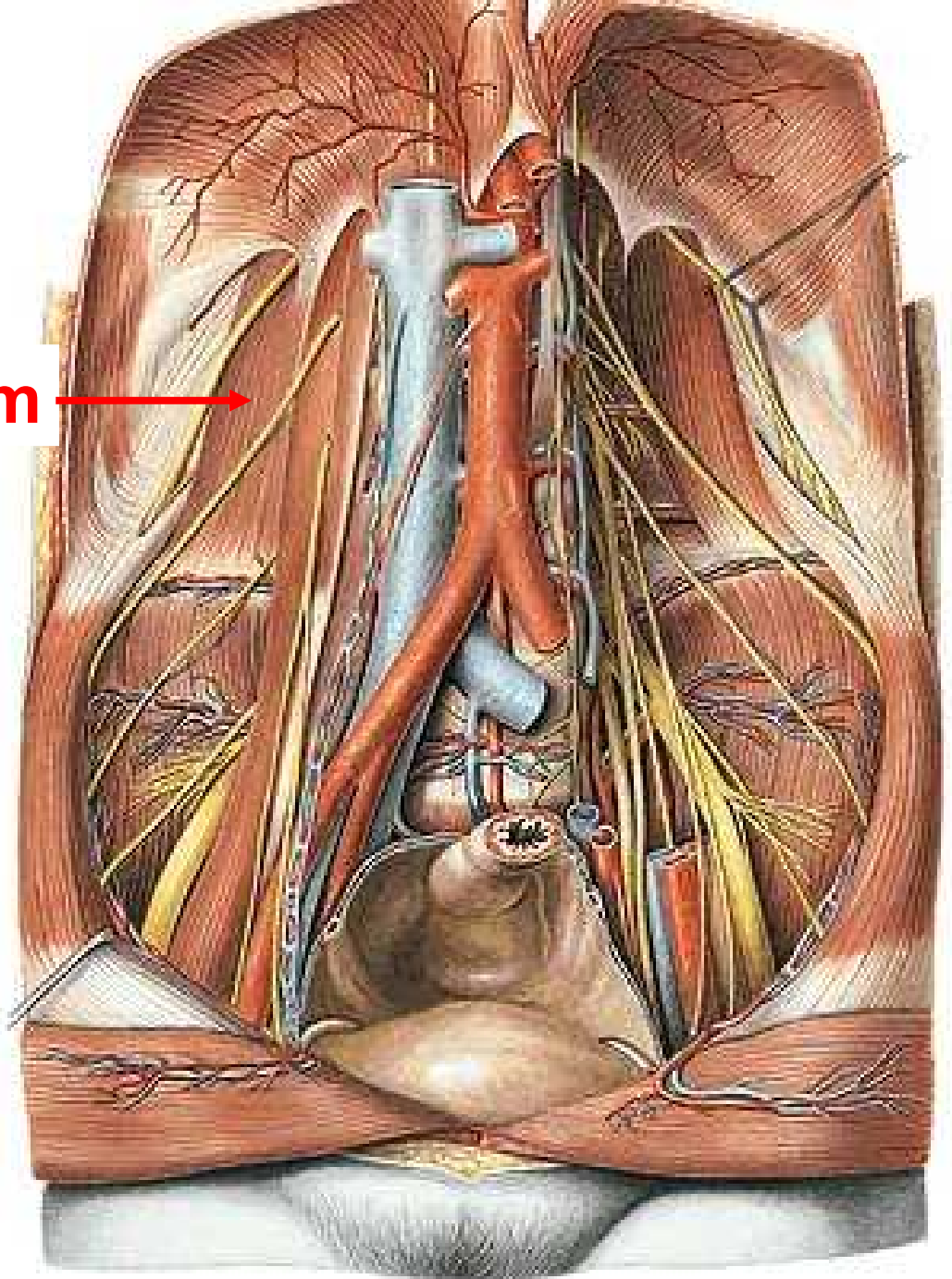
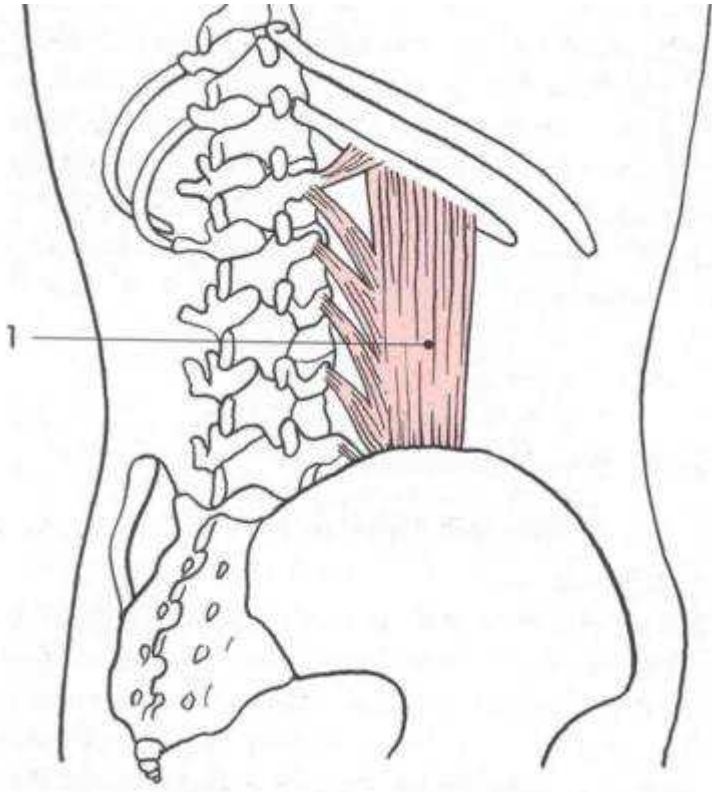
Transversospinální **m.semispinalis**, **mm.rotatores**,
m multifidus – contralateral rotation

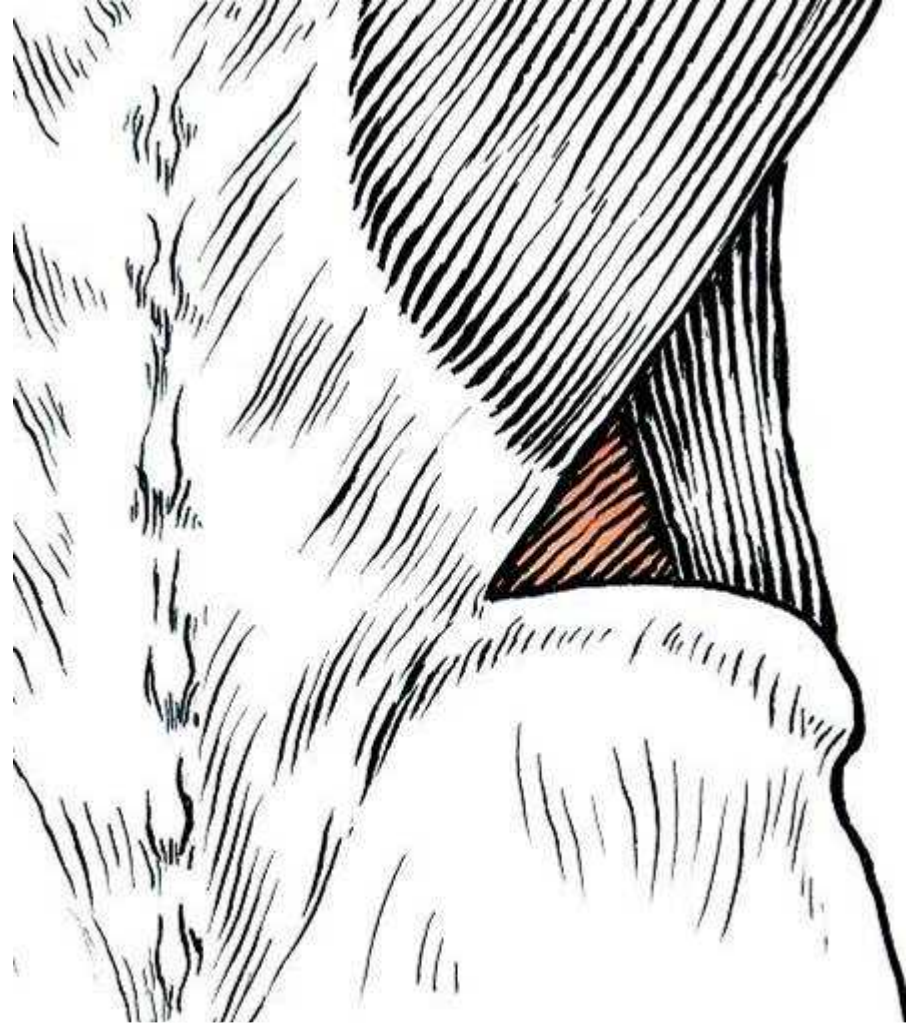

Summary of function

M. quadratus lumborum →

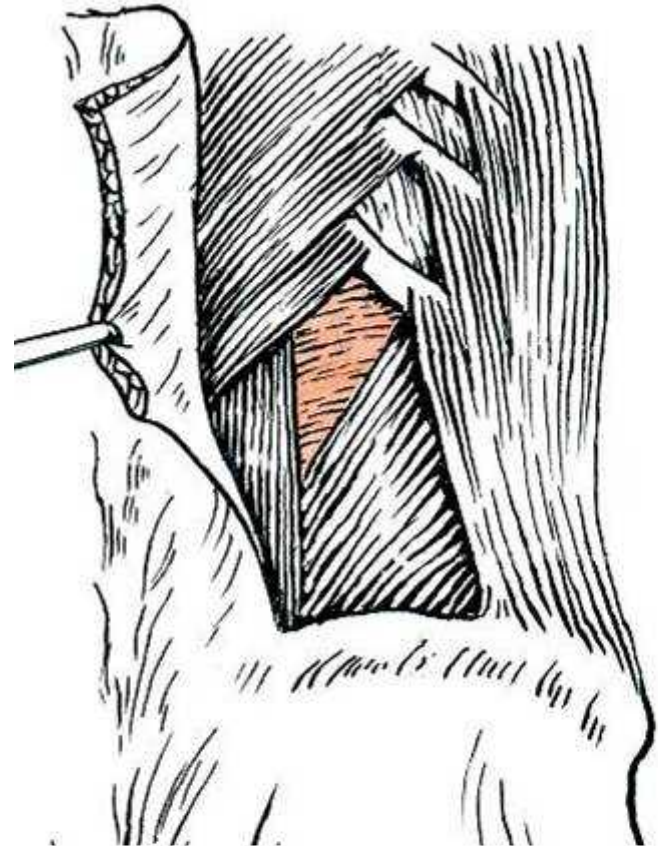

Trigonum lumbale (Petiti)

crista iliaca

m. obliquus externus abd.

m. latissimus dorsi

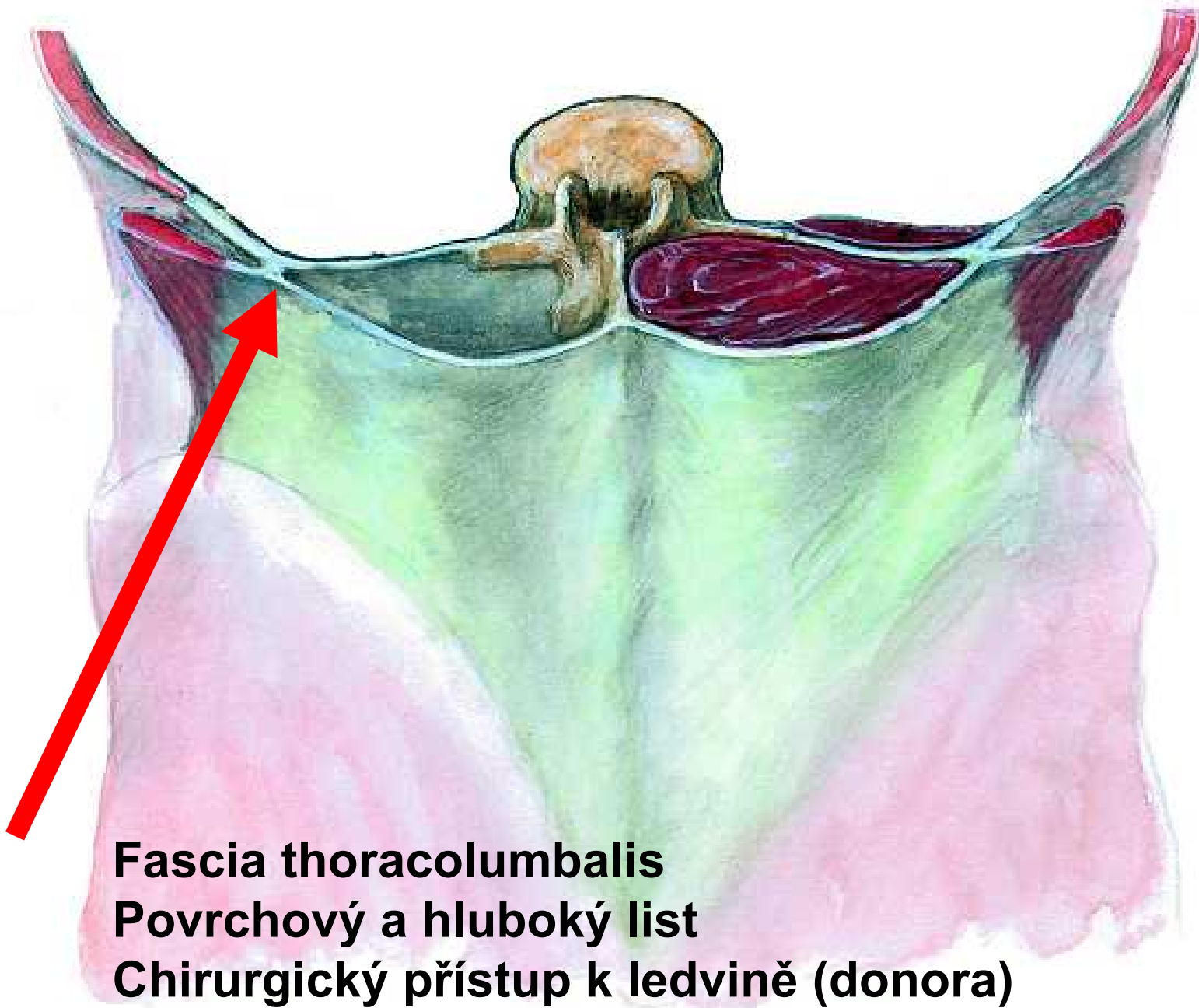
Spatium tendineum lumbale-tetragon Krausei

12. žebro

m. serratus post. Inf.

m. sacrospinalis

m. obliquus abd. internus

Fascia thoracolumbalis

Povrchový a hluboký list

Chirurgický přístup k ledvině (donora)

Nejčastější přístupové cesty do dutiny břišní

střední laparotomie

horní

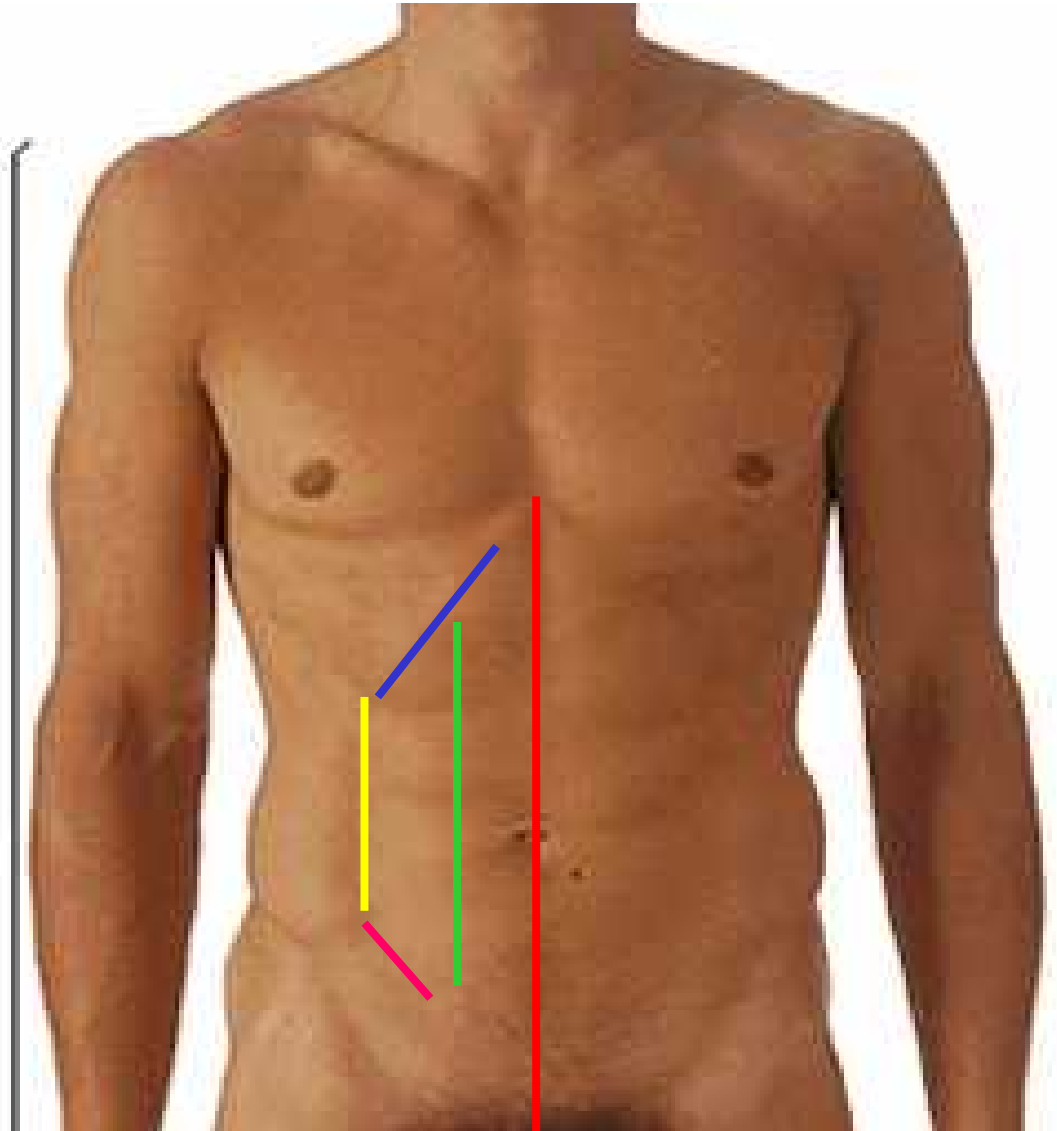
dolní

transrektální řez

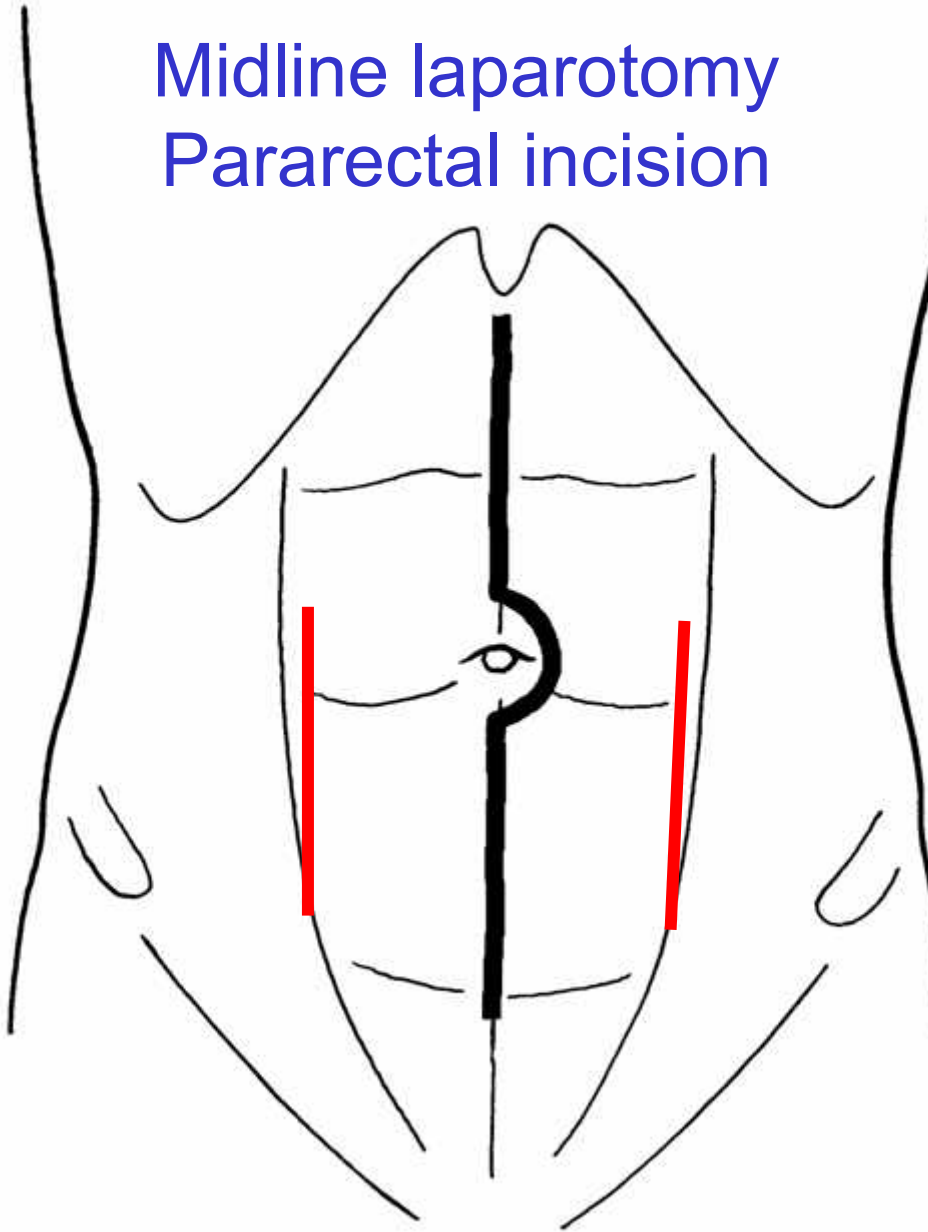
pararektální řez

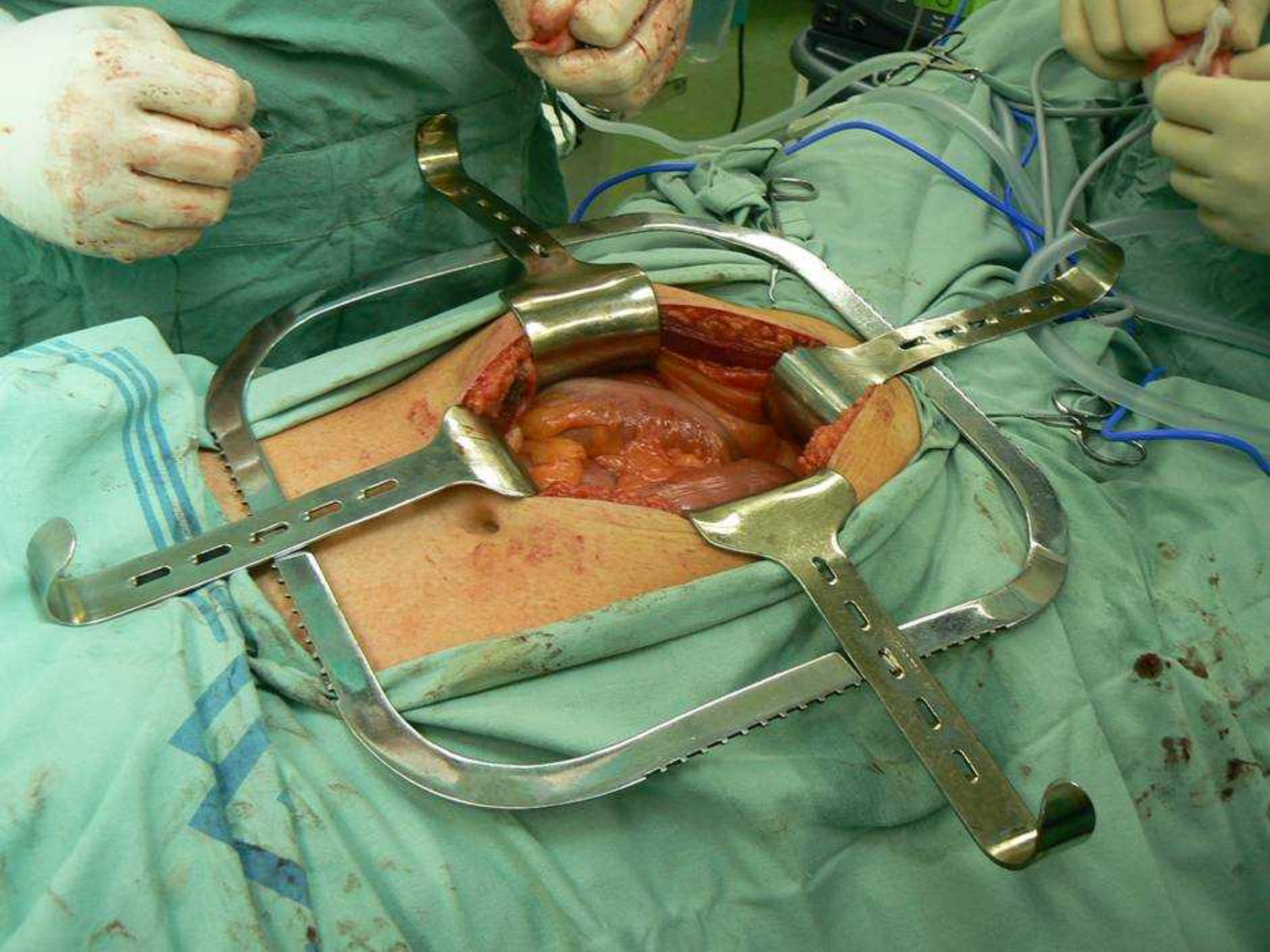
střídavý řez dle
Sprengela-Mc Burneyho

subkostální řez

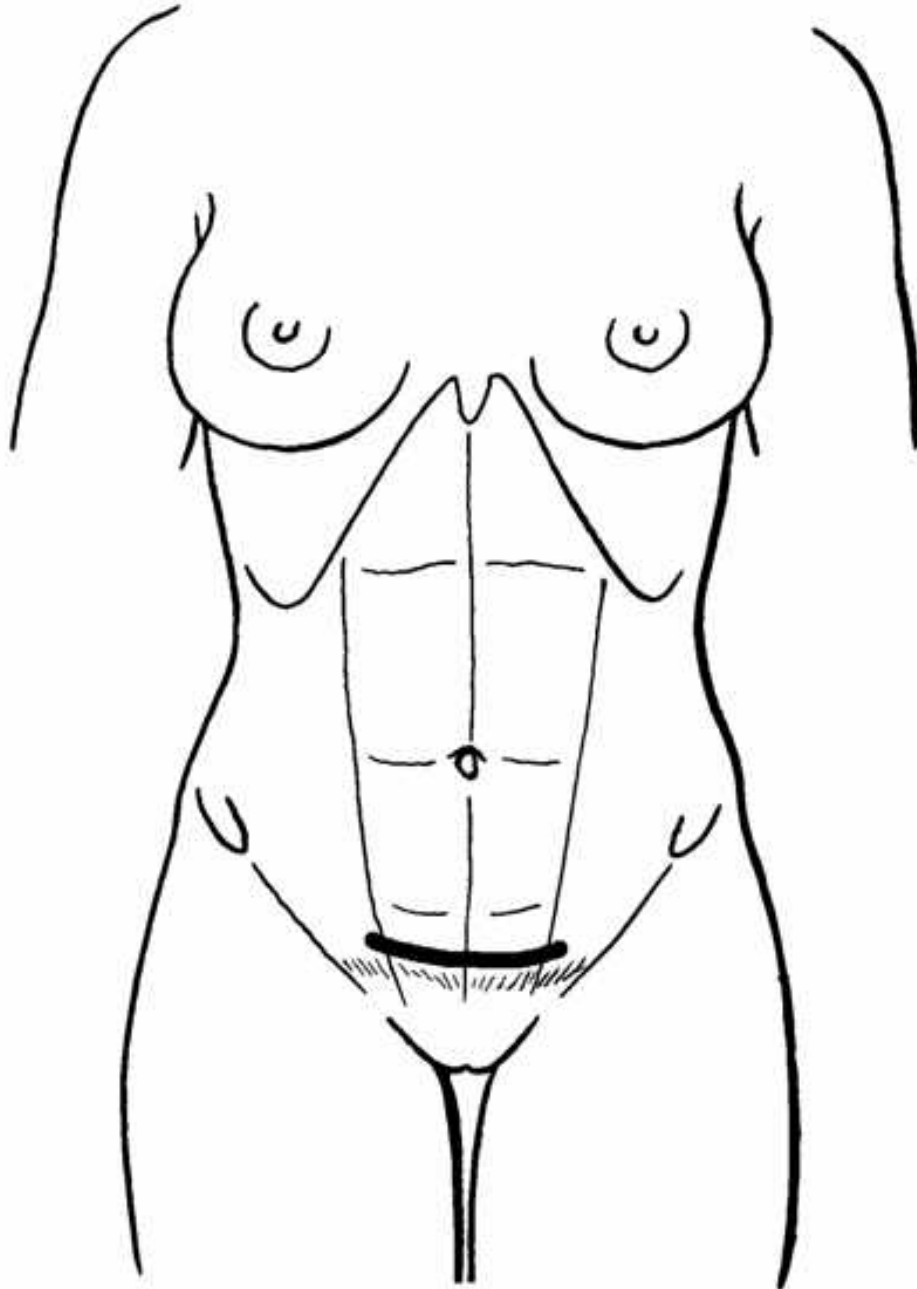

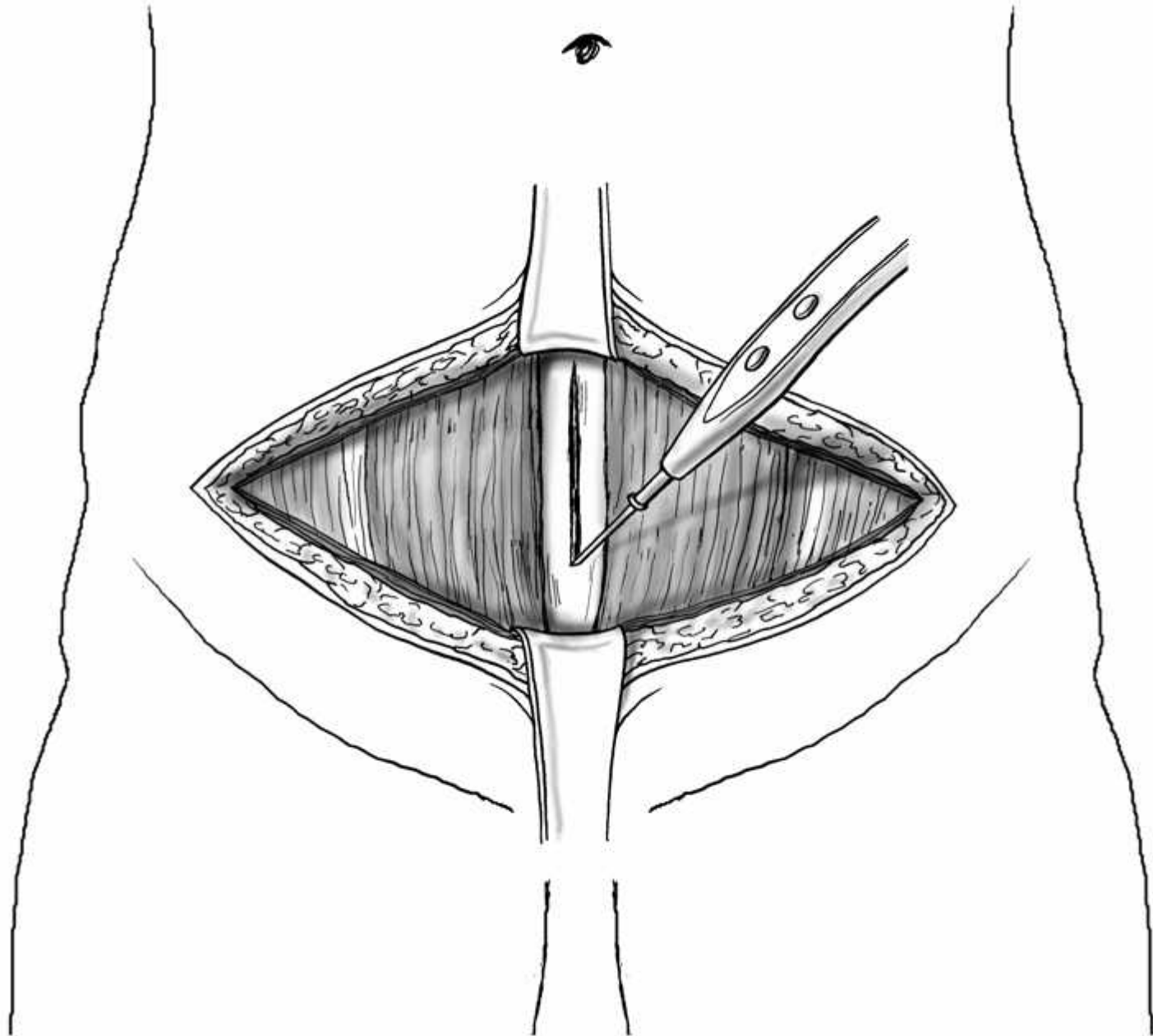
Midline laparotomy
Pararectal incision

Pfanenstiel (bladder, Caesarian)

Laparoskopické operace

Veressova jehla

kapnoperitoneum - CO₂

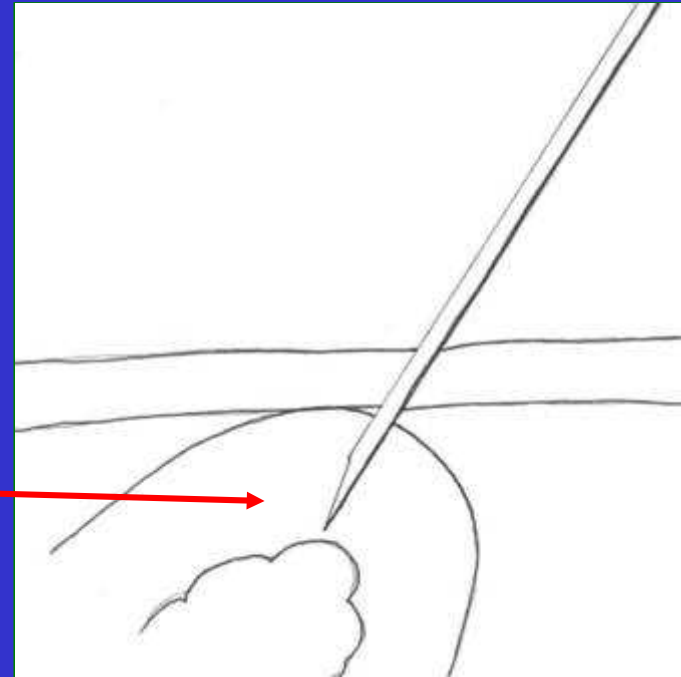
Prostor na manipulaci,

CO₂ se snadněji absorbuje při embolii, a nehoří

Komplikace

Poškození epigastrických cév
střeva

Punkce aorty = může být lethální

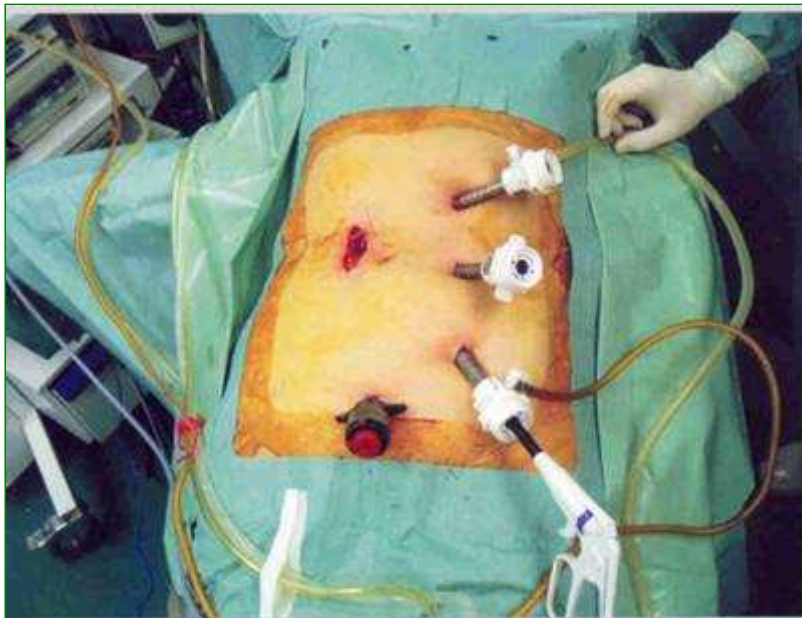
Obr. 4. Laparoskopická věž firmy Olympus

Detail branží laparoskopického jehelce firmy Ethicon

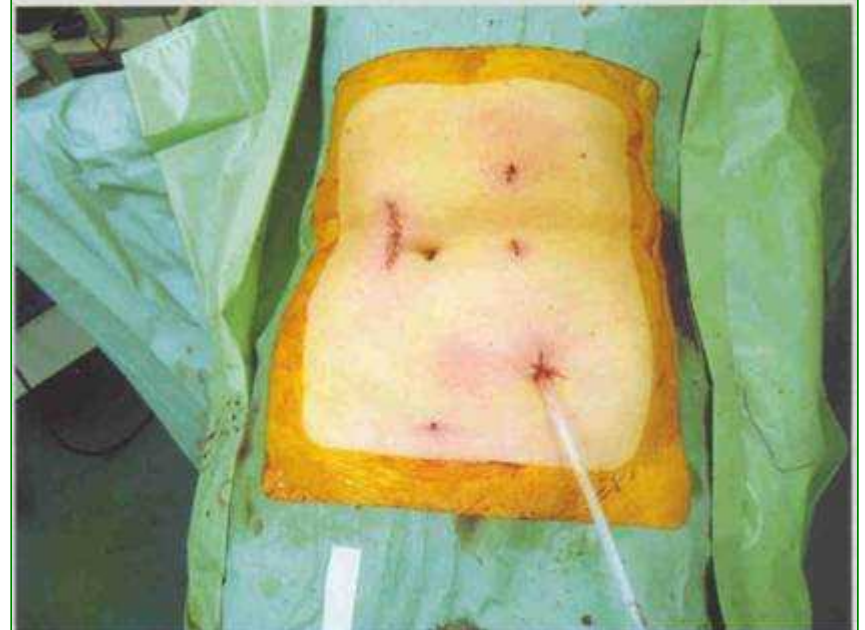
Nástroje

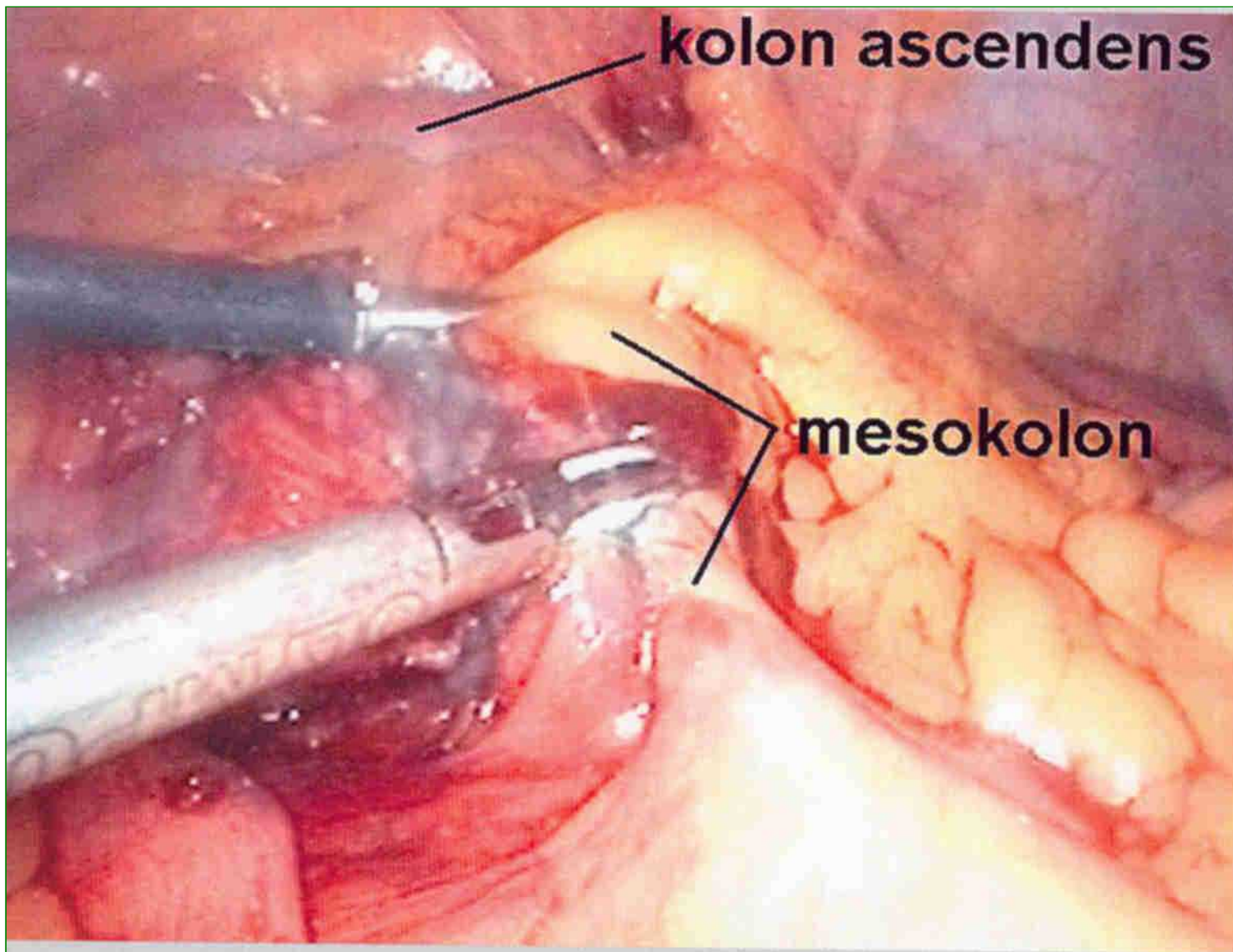

Obr. 42. Minilaparotomie

Obr. 45. Ileo-tranzverzoanastomóza

Obr. 40. Protínání mezokola kolon ascendens harmonickým skalpelem

Výhody laparoskopie

Krátkodobé

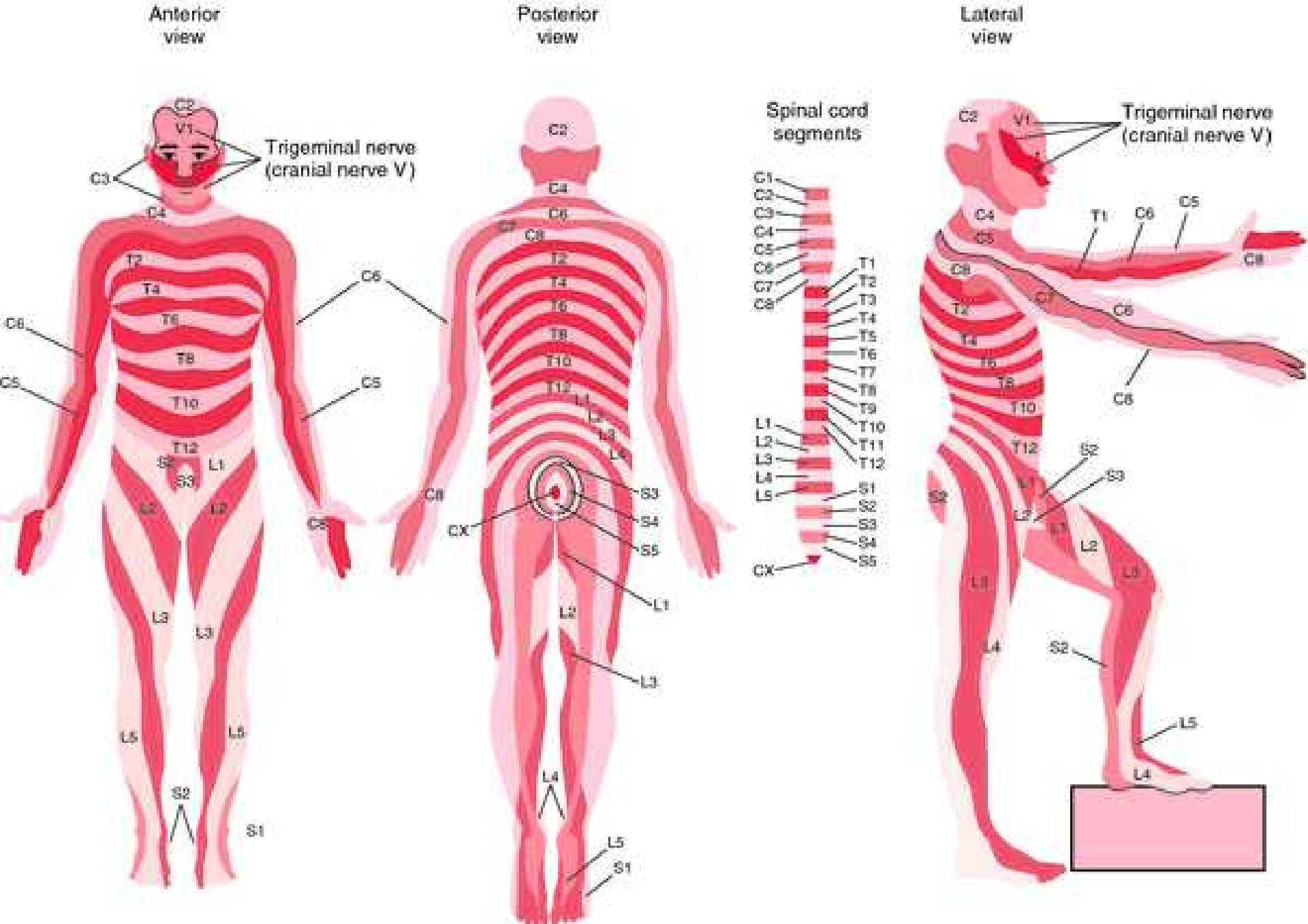
Méně bolesti, rychlejší hojení,
spolupráce při rehabilitaci

Dlouhodobé

Zachování integrity břišní stěny, méně
jizvení a adhezí a herniích v jizvě.

Robotická chirurgie

Headový zóny referované bolesti (1898)

Inervace:

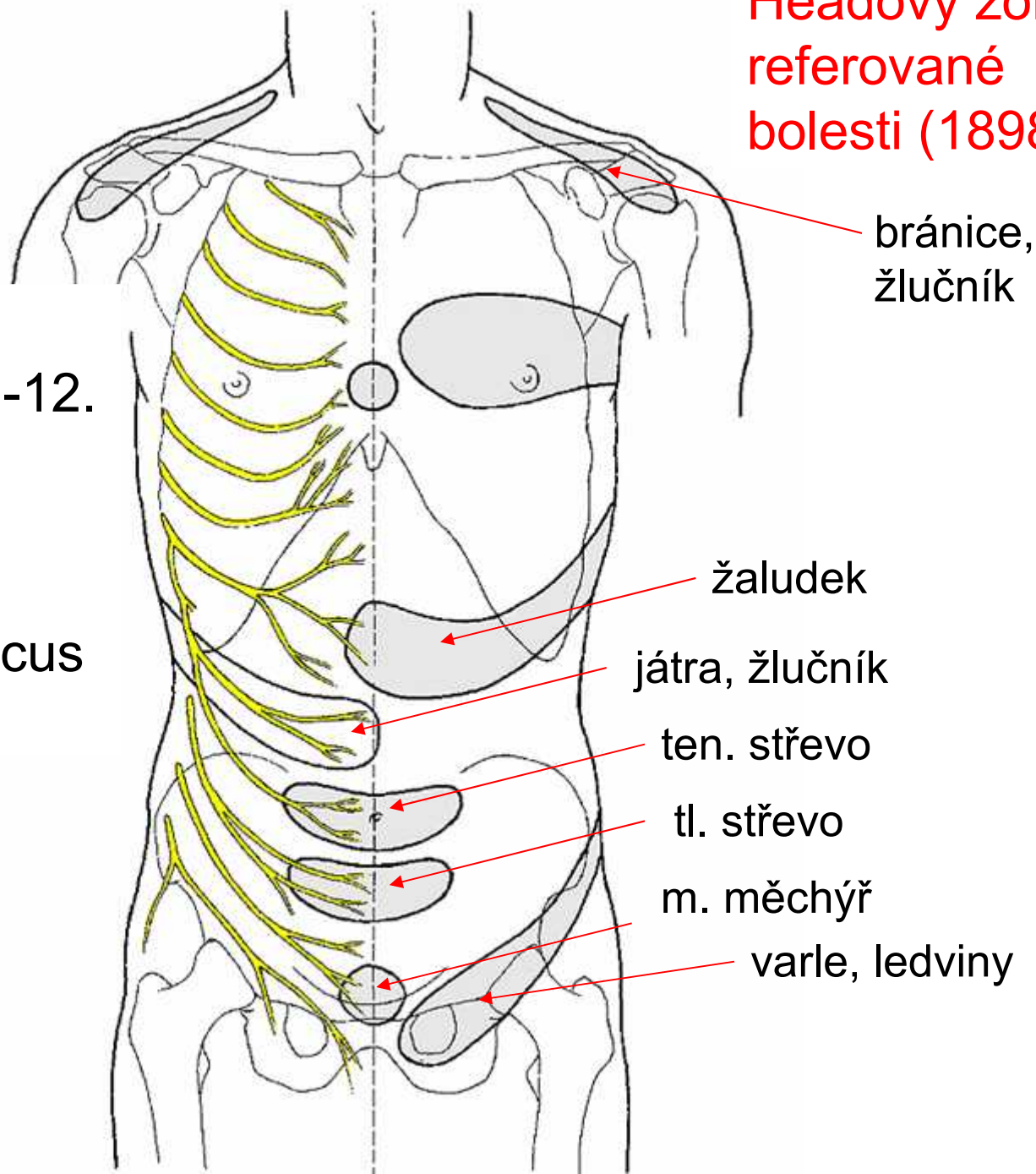
nn. intercostales 5.-12.

pl. lumbalis:

n. subcostalis

n. iliohypogastricus

n. ilioinguinalis

bránice,
žlučník

žaludek

játra, žlučník

ten. střevo

tl. střevo

m. měchýř

varle, ledviny

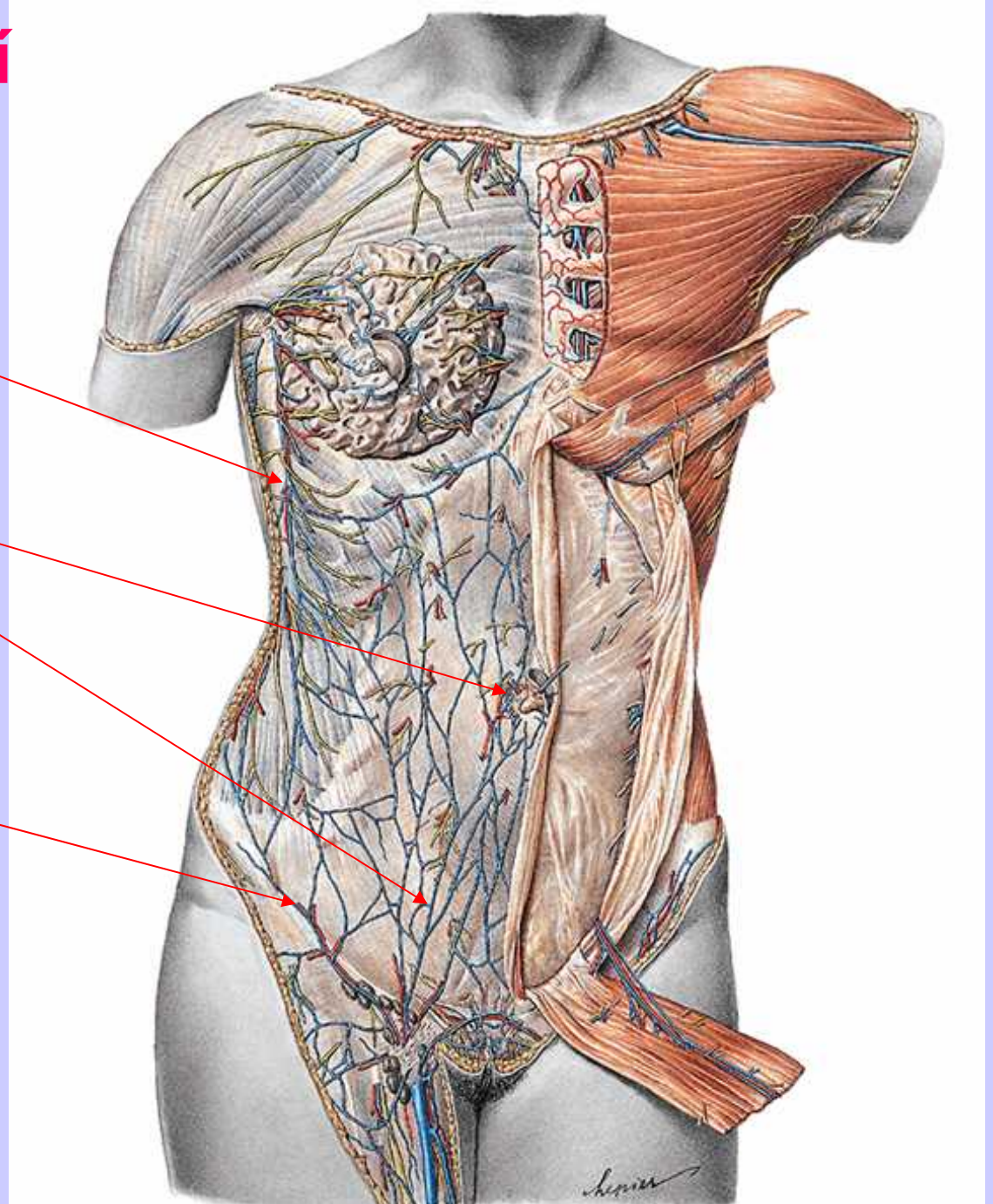
Cévy stěny břišní (povrchové)

v. thoracoepigastrica

vv. paraumbilicales

v. epigastrica superficialis

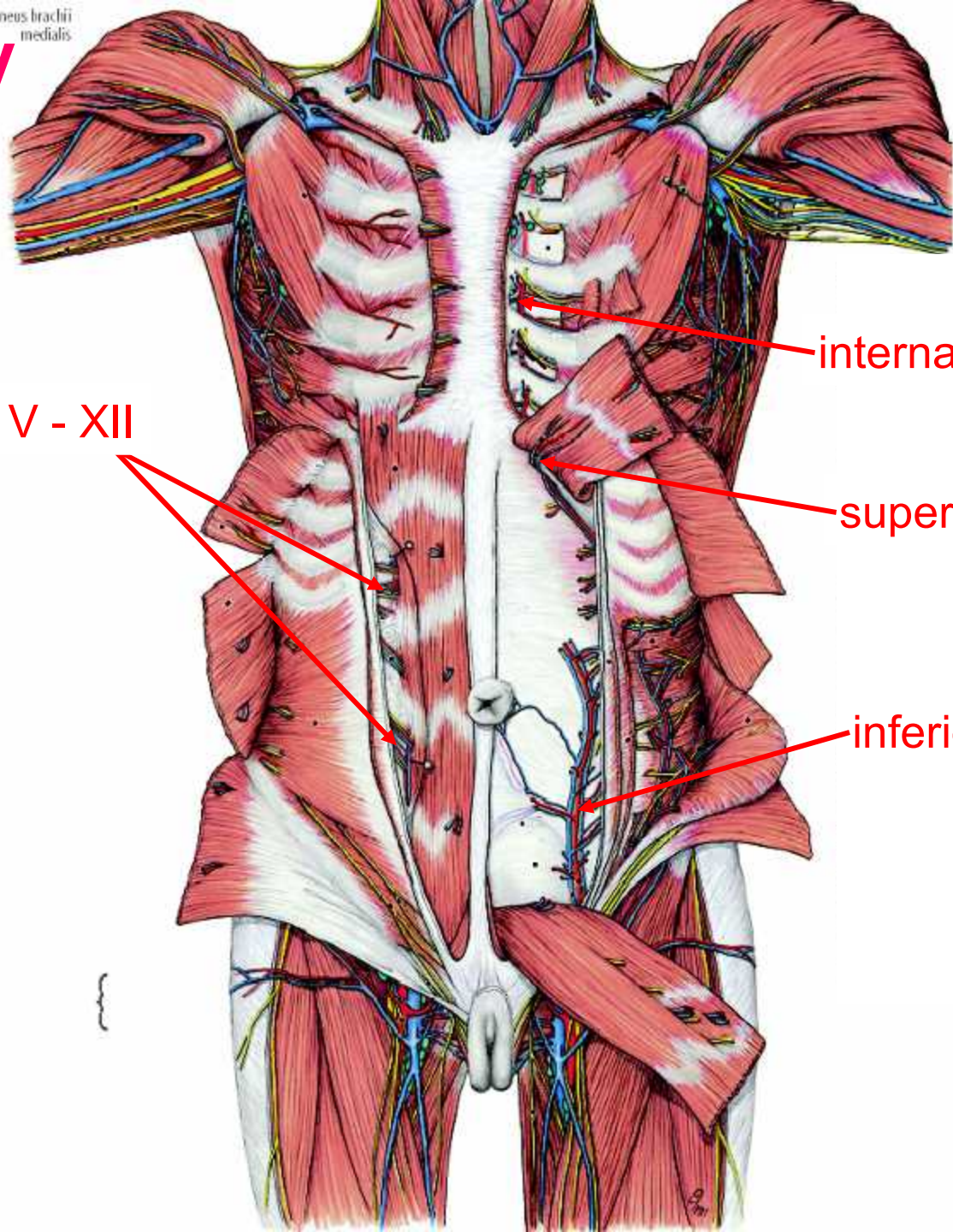
v. circumflexa ilium
superficialis

=> cavo-cavální anastomózy

Cévy stěny břišní (hluboké)

*M. cutaneus trachii
medialis*

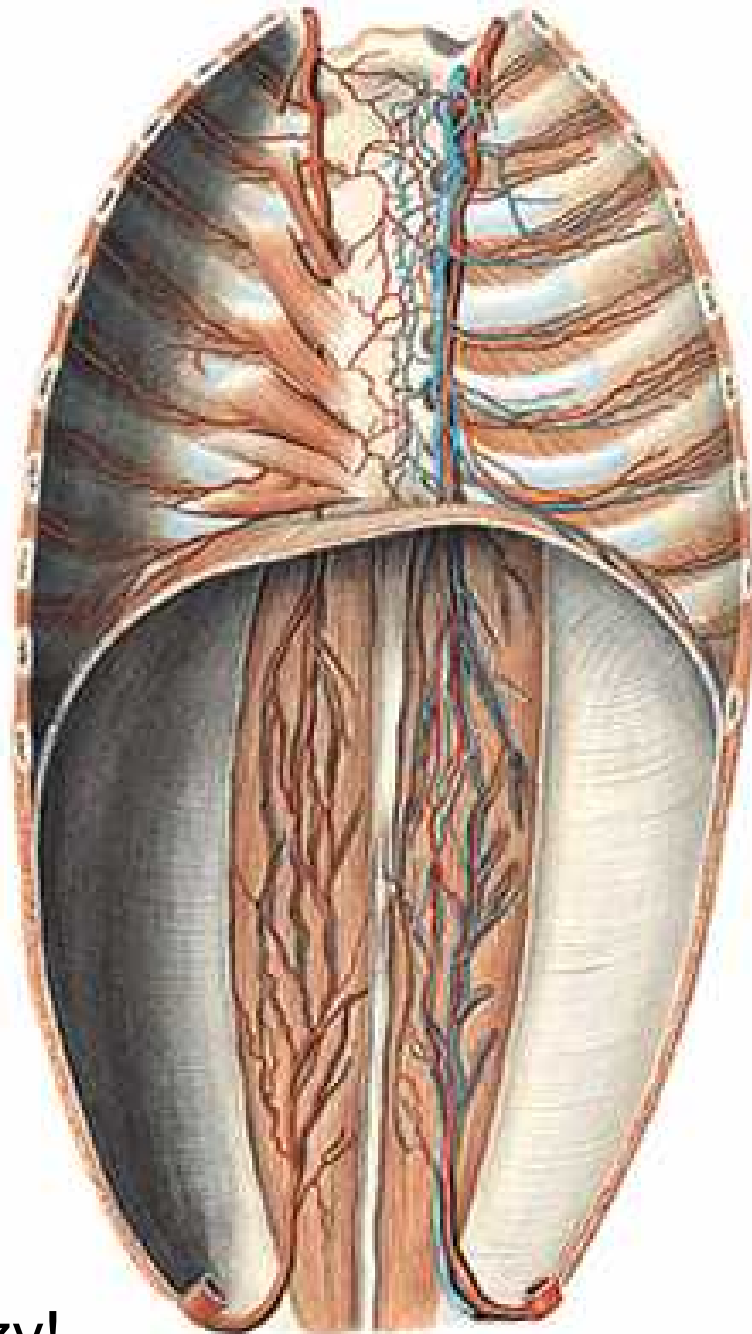
aa. intercostales V - XII

internal thoracic a.

superior epigastric

inferior epigastric

Cévy břišní stěny - pohled zevnitř

=> cavo-cavální anastomózy!

<http://blog.yogasynergy.com/2012/09/spinal-movement-sequence-part-21-uddiyana-bandha-mueller-manouvre-with-mula-bandha-including-external-obliques-on-exhalation-retention/>

Použitá literatura:

Čihák: Anatomie 1, 3

Sobotta: Atlas of anatomy

Grim M, Druga R et al.: Základy anatomie 1. Pohybový systém

Netter F: Atlas of Human Anatomy, 4th ed., Saunders, 2006